



Tampereen Seudun Osuuspankin
TASEKIRJA 2015





TASEKIRJAN SISÄLLYSLUETTELO

sivu

- 1-23 Toimintakertomus**
- 24-26 Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase, pro forma**
- 27-28 Osuuspankin tuloslaskelma ja tase, pro forma**
- 29-63 Liitetiedot, pro forma**
- 64-66 Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase (virallinen)**
- 67-68 Osuuspankin tuloslaskelma ja tase (virallinen)**
- 69-70 Konsernin rahoituslaskelma**
- 71-72 Osuuspankin rahoituslaskelma**
- Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot**
- 73-85 Osuuspankin (konsernin) tilinpäätöksen merkittävimmät laatimisperiaatteet**
- 86-120 Liitetiedot (virallinen)**
- 121-129 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys niiden säilytystavoista**
- 130 Hallituksen allekirjoitus**
- 130 Hallintoneuvoston lausunto**
- 130 Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta**

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Tampereen Seudun Osuuspankin liikevoitto oli 16,3 % suurempi kuin edellisvuonna. Korkokate laski edellisvuodesta. Tuottoja oman pääoman ehtoista sijoituksista kasvatti OVY Vakuutus Oy:ltä saatu lisäosinko. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoja kasvattivat OP-Henkivakuutus Oy:n ja OP-Korttiyhtiö Oyj:n osakkeiden myynti OP Osuuskunnalle. Tilikaudella kirjattiin vertailukautta enemmän arvonalentumistappioita luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisten määrä suhteutettuna luotto- ja takauskantaan pysyi edelleen alhaisella tasolla. Luottokanta kääntyi kasvuun ja talletuskanta väheni edellisvuodesta. CET 1 vakavaraisuussuhde oli edellisvuotta parempi. Oma pääoma kasvoi merkittävästi omistaja-asiakkaidemme tekemien tuotto-osuusmerkintöjen johdosta.

Tilikauden aikana Karkun Osuuspankki sulautui Tampereen Seudun Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.10.2015.

Tampereen Seudun Osuuspankin pääkonttorina toimii Hämeenkatu 12:ssa oleva konttori. Karkun Osuuspankin pääkonttorista muodostui yhdistyneen pankin sivukonttori. Karkun Osuuspankin jäsenistä tuli sulautumisessa ilman eri hakemusta Tampereen Seudun Osuuspankin jäseniä ja he säilyttivät jäsenoikeutensa.

Toimintakertomuksessa on esitetty Tampereen Seudun Osuuspankin ja sulautuneen Karkun Osuuspankin yhteenlaskettuja Pro Forma tilinpäätöslukuja ja niiden kehitystä. Vertailukausien Pro Forma tilinpäätöstiedot on laadittu laskemalla sulautuneen ja vastaanottaneen pankin tilinpäätöserät yhteen. Tilinpäätös sisältää virallisen taseen ja tuloslaskelman, jossa sulautuneen pankin tulos on huomioitu fuusion jälkeiseltä ajalta.

Avainlukuja

Avainlukuja	2015	2014	Muutos
Liikevoitto, milj. euroa	45,9	39,5	16,3 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	45,1	49,6	-4,6 %-yks
Oman pääoman tuotto (ROE), %	12,5	16,6	-4,1 %-yks
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	31,6	24,6	7,0 %-yks
Henkilöstö keskimäärin	312	340	- 28
Jäsenet	89 497	85 220	4 277

OP Ryhmä

Tampereen Seudun Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki kuuluu OP Ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. Se koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta (aik. OP-Pohjola osk) tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP-Prosessipalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat osuuspankkien yhteenliittymän, josta säädetään laissa osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja laissa talletuspankkien yhteenliittymästä. Lakin mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu jäi vaisuksi vuonna 2015, kun kehittyvien markkinoiden kasvu kangerteli. Raaka-aineiden hinnat laskivat ja inflaatio hidastui maailmanlaajuisesti. Euroalueella kasvu piristyi kohtuulliseen vauhtiin. Neuvottelut Kreikan uudesta tukipaketista olivat vaikeita ja maa oli lähellä erota eurosta kesällä.

EKP lisäsi rahapoliittista elvytystä inflaation hidastuttua. Keskuspankki aloitti valtionlainojen ostot maaliskuussa, minkä seurauksena lyhyimmät markkinakorot painuivat negatiivisiksi. EKP kertoi joulukuussa uusista toimista. Talletuskorkoa laskettiin ja arvopaperien osto-ohjelmaa pidennettiin maaliskuuhun 2017 asti. Markkinakorot alenivat edelleen hieman.

Suomen talouskuva pysyi heikkona. Kokonaistuotanto polki paikallaan ja työttömyys nousi. Investoinnit laskivat ja vienti väheni edelleen. Myönteistä oli kotitalouksien kulutuksen kasvu. Vuoden loppua kohden rakentamisen aktiviteetti piristyi. Asuntokauppa vilkastui hieman, mutta asuntojen hinnat laskivat vajaan prosentin.

Kotitalousluottokannan kasvu vahvistui viime vuoden aikana runsaaseen kahteen prosenttiin. Yritys- ja asuntoyhteisöluottokanta kasvoi noin seitsemän prosenttia. Luotonkysynnän hienoisen positiivisen vireen odotetaan jatkuvan. Talletuskannan myönteinen kehitys jatkui läpi vuoden yritys- ja julkisyhteisöjen talletusten kasvun siivittämänä. Rahasto- ja vakuutussäästöt nousivat viime vuonna selvästi hyvän markkinakehityksen sekä nettomerkitöjen lisääntymisen ansiosta.

Pirkanmaan taloudellinen tilanne jatkui haastavana v. 2015. Yritysten liikevaihto oli pienessä kasvussa. Investointien ja yritysten henkilömäärien kehityksessä ei tapahtunut edistymistä. Positiivista asuntomarkkinoilla oli asuntokauppojen määrän kasvu edellisvuodesta. Erityisesti kasvoi käytettyjen asuntojen kauppa. Työttömyysaste pysyi edelleen korkealla. Pirkanmaan asukasmäärä jatkoi kasvuaan myös v. 2015.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tampereen Seudun Osuuspankki täytti 90 v.

Tampereen Seudun Osuuspankin Tuotto-osuuksia merkittiin vuoden aikana 90,0 milj. eurolla (93,4). Tuotto-osuus on asiakasomistajan vapaaehtoinen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. Tuotto-osuudet voidaan lukea pankin ydinvakavaraisuuteen. Tuotto-osuuden tuottotavoite vuodelle 2015 oli 3,25 prosenttia. OP Ryhmän hallintoneuvosto on vahvistanut myös vuodelle 2016 tuottotavoitteeksi 3,25 prosenttia. Osuuspankki on sijoittanut osan Tuotto-osuuksista saamastaan pääomasta OP Osuuskunnan osuuspääomaan.

Kesäkuussa pankki myi osuutensa OP Ryhmään kuuluvista OP-Henkivakuutus Oy:n ja OP-Korttiyhtiö Oyj:n osakkeista OP Osuuskunnalle. Kauppahinnat perustuivat ulkopuolisen tekemiin arvioihin. Myynneistä pankki sai yhteensä 8,9 milj. euron suuruisen myyntivoiton. Lisäksi pankki sai OP-Korttiyhtiö Oyj:ltä lisäosinkoa 2,0 milj. euroa.

Syyskuussa pankki sai OP Ryhmän sisäiseltä vakuutusyhtiöltä OVY Vakuutus Oy:ltä 9,1 milj. euroa lisäosinkoa.

Lokakuussa Karkun Osuuspankki fuusioitui Tampereen Seudun Osuuspankkiin

Pankki myi lokakuussa Kiinteistö Oy Viljakkalan Säästökulman osakkeet. Yhtiön myynnin vaikutus pankin vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Marraskuussa pankki aloitti uuden toimintamallin OP Ryhmään kuuluvan OP-Asuntoluottopankki Oyj:n kanssa. Mallissa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän ns. väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi. Vakuutena olevien luottojen määrä on ilmoitettu liitetiedossa 37, vakuudeksi annettu omaisuus.

Tilikauden aikana peruskorjattiin pääkonttorin toimitiloja, remontti valmistuu helmikuussa 2016.

Tampereen Seudun Osuuspankilla ei ollut muita olennaisia tapahtumia tilikaudella.

Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana

Osuuspankin konserniin kuuluivat pankin lisäksi tytäryrityksinä Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy ja yhdeksän tytäryritystä, jotka ovat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Pankki on laatinut konsernitiilin päätöksen, johon on yhdistelty emopankin tilinpäätöksen lisäksi Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12 ja Kiinteistö Oy Hämeenkiven tilinpäätökset siinä laajuudessa kuin Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 1/2013 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus edellyttävät. Koska konsernitiilin päätöksen luvut eivät poikkea olennaisesti emosuuspankin tilinpäätöksestä, tässä toimintakertomuksessa käsitellään osuuspankin ja sen konsernin toimintaa emosuuspankin tilinpäätöksen lukujen perusteella. Merkittävimmät konsernin erät on kerrottu jäljempänä kappaleessa Osuuspankin konserni.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tampereen Seudun Osuuspankilla ei ole ollut olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

Osuuspankin tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2015 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Tulosanalyysi	2015	2014	Muutos, %	2013
Milj. euroa				
Tuotot				
Korkokate	33,1	33,3	-0,8	28,6
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	17,5	5,2	234,1	4,3
Palkkiotuotot, netto	22,4	20,3	10,3	18,7
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	0,4	0,6	-29,5	0,5
Myytävikissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	9,0	16,4	-45,5	0,1
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1,5	1,2	24,8	0,8
Liiketoiminnan muut tuotot	0,7	1,0	-27,7	0,9
Yhteensä	51,5	44,8	15,0	25,4
Tuotot yhteensä	84,6	77,8	8,7	53,7
Kulut				
Henkilöstökulut	16,2	16,8	-3,4	18,5
Muut hallintokulut	15,9	13,6	17,1	11,6
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	0,9	1,2	-22,6	1,3
Liiketoiminnan muut kulut	5,1	7,2	-29,5	8,2
Kulut yhteensä	38,1	38,8	-1,7	39,7
Arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista	0,5	-0,1	566,6	-0,1
Liikevoitto (-tappio)	45,9	39,5	16,3	14,4

Liikevoitto kasvoi vertailukaudesta. Korkokate pieneni hieman johtuen markkinakorkotason laskusta. Henkilöstökulut supistuivat johtuen vuonna 2014 tehdystä toiminnan tehostamisesta. Arvonalentumiset saamisista kasvoivat vertailukaudesta. Suhteutettuna luotto- ja takauskantaan arvonalentumiset pysyivät kuitenkin edelleen varsin matalalla tasolla.

Tuottoja oman pääoman ehtoista sijoituksista kasvatti OVY Vakuutus Oy:ltä saatu lisäosinko. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoja kasvatti OP-Henkivakuutus Oy:n ja OP Korttityhtiö Oy:n osakkeiden myynti OP Osuuskunnalle. Vertailukaudella myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoja kasvatti Pohjola Pankki Oy:n osakkeiden myynti OP Osuuskunnalle.

Hallintokuluja kasvattivat pankin 90 –vuotisjuhlakulut ja OP-Palvelut Oy:ltä lisääntyneet ostopalvelut.

Liiketoiminnan muut kulut laskivat viranomaismaksujen vähennyksen johdosta.

Osuuspankin palkkiotuotot kasvoivat vertailuvuodesta. Palkkiot luotonannosta, maksuliikkeestä, omaisuudenhoidosta ja vakuutusten välityksestä kasvoivat. Arvopapereiden välityspalkkioita kertyi hieman edellisvuotta enemmän. Palkkiotuottoihin sisältyvät vähennyksenä omistajajäsenille myönnetty OP-bonukset.

Palkkiotuottoja kertyi seuraavasti:

Palkkiotuotot			
Milj. euroa	2015	2014	Muutos, %
Talletuksista	0,2	0,2	-9,0
Luotonannosta	7,8	7,2	8,2
Maksuliikkeestä	8,5	8,1	5,4
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	2,7	2,6	3,0
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	3,7	3,4	8,8
Takauksista	0,3	0,3	0,1
Vakuutusten välityksestä	7,4	6,5	13,9
Muut	3,0	2,9	2,6
Yhteensä	33,6	31,2	7,5
OP-bonukset	-8,6	-8,5	0,4
Palkkiotuotot yhteensä	25,0	22,7	10,2
Palkkiokulut	2,7	2,4	9,5
Palkkiotuotot, netto	22,4	20,3	10,3

Luottojen nettomääräiset arvonalentumistappiot kasvoivat edellisvuodesta. Luotoista ja takaussaamisista kirjattiin arvonalentumistappioita seuraavasti:

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumistappiot			
Milj. euroa	2015	2014	Muutos, %
Arvonalentumisten bruttomäärä	0,7	0,7	12,5
Vähennykset	-0,2	-0,8	-75,2
Arvonalentumisten nettomäärä	0,5	-0,1	566,6
Arvonalentumiset luotto- ja takauksista %	0,0	0,0	0,0 %-yks

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Keskeisiä tase- ja sitomuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitomuserien kehitys kolmelta vuodelta ja vuoden 2015 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitomuseriä				
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014	Muutos, %	31.12.2013
Tase	2 985,7	2 868,1	4,1	2 838,9
Luotot	2 401,4	2 289,8	4,9	2 260,0
Saamistodistukset	6,8	21,1	-67,6	21,9
Osakkeet ja osuudet	322,5	212,9	51,5	101,4
Talletukset	2 107,9	2 217,6	-4,9	2 243,4
Oma pääoma	304,5	186,9	62,9	81,2
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	264,0	195,3	35,2	242,2

Taseen luottokanta kasvoi ja talletukset vähenivät edellisvuodesta. Oma pääoma kasvoi merkittävästi omistaja-asiakkaiden tekemien tuotto-osuusmerkintöjen johdosta. Tuotto-osuuksista saadun pääoman pankki on sijoittanut OP Osuuskunnan osuuspääomaan.

Antolainauksen kehitys

Uusia luottoja nostettiin vuoden aikana 667,9 milj. euroa eli 79,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Luottokanta yhteensä vuoden lopussa oli 2 401,3 milj. euroa (2 289,8¹). Luottokanta kasvoi ja erityisesti asuntoluottojen kasvuvauhti kiihtyi viime vuodesta. Osuuspankki välittää asiakkaille myös OP Ryhmän kiinnitysluottopankin, OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) myöntämiä asuntoluottoja. OP Ryhmän strategian mukaisesti osuuspankki siirsi myöntämiään asuntoluottoja OPalle tilikauden aikana 139,7 miljoonaa euroa. Pankin OPAan siirtämien ja OPAn taseesta myöntämien asuntoluottojen kanta oli vuodenvaihteessa 658,2 milj. euroa.

Yli 90 pv erääntyneet saamiset tilikauden aikana kehittyivät seuraavasti:

Yli 90 pv erääntyneet saamiset			
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014	Muutos, %
Yli 90 pv erääntyneet saamiset	5,1	5,6	-9,4
Prosenttia luotto- ja takauskannasta	0,2	0,2	0,0

Yli 90 päivää erääntyneisiin saamisiin on luettu kaikki sellaiset antolainausaamiset, joiden pääoma tai korko on ollut kokonaan tai osittain erääntyneenä ja maksamattomana yli 90 päivää.

¹ Suluissa vertailulukku 31.12.2014.

Kiinteistöomistukset

Osuuspankin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

Kiinteistöomistukset		
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	39,0	41,4
Prosenttia taseesta	1,3	1,4
Sijoituskiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	38,7	36,6
Prosenttia taseesta	1,3	1,3
Käypä arvo	50,2	48,6
Nettotuotto, %	7,8	8,5
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä	77,7	78,0
Prosenttia taseesta	2,6	2,7

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Pankilla ei ole sijoituksia kiinteistösijoitusyhtiöissä. Kaikkien kiinteistösijoitusten osuus on 2,6 prosenttia taseesta (2,7).

Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi on luettu kiinteistöt, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi on luettu myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on ollut yli viisi prosenttia pinta-alasta.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden tasearvoa määritettäessä on otettu lähtökohdaksi hyödykkeen arvo suhteessa liiketoiminnan tulonodotuksiin. Omassa käytössä olevista kiinteistöistä ei kirjattu arvonalennuksia tilikauden aikana. Arvonkorotuksia oli tilikauden lopussa 0,2 milj. euroa. Arvonkorotusten peruutuksia ei tehty.

Tilikauden aikana myytiin omassa käytössä olevia kiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 5,0 tuhatta euroa. Oman käytön kiinteistöhankintoja ei tehty.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen ja omaisuuden arvonnousujen hankkimiseksi. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöistä osa on vuokrattu ja oman käytön osuus on ollut vähäinen (alle viisi prosenttia), kiinteistö on luokiteltu sijoituskiinteistöksi.

Sijoituskäytössä olevia liike-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjä arvostettaessa kiinteistökohtaisena vähimmäistuottovaatimuksena tasearvoa määritettäessä on käytetty 5,5 prosenttia. Sijoituskiinteistöistä ei kirjattu arvonalennuksia tilikauden aikana. Sijoituskiinteistöihin sisältyi tilikauden päättyessä arvонkorotuksia 1,1 milj. euroa. Arvonkorotusten peruutuksia ei tehty.

Tilikauden aikana myytiin sijoituskiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 26,0 tuhatta euroa. Sijoituskiinteistöhankintoja ei tehty.

Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset Pohjola Pankki Oyj:ltä, olivat 180,5 milj. euroa (268,2). Lisäksi osuuspankki on tehnyt sijoituksia OP Osuuskunnan liikkeeseen laskemaan joukkovelkakirjalainaan yhteensä 70,1 milj. euroa (70,1). Sijoitus sisältyy tase-erään saamiset yleisöltä.

Osakkeiden ja osuuskien määrää kasvattivat lisäsijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääomaan. Vuoden lopussa osuuspankilla oli sijoituksia OP Osuuskunnan osuuspääomaan yhteensä 320,5 milj. euroa (204,6).

Muiden aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden kuin kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvo 1,5 milj. euroa oli 0,3 milj. euroa pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat pääosin valtion varoista välitetyistä lainoista.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille			
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014	Muutos, %
Talletukset			
Maksuliiketililit	1 222,2	1 221,5	0,1
Säästämistilit	189,2	152,6	24,0
Sijoittamistilit	690,1	837,4	-17,6
Valuuttatalletukset	6,4	6,0	5,6
Yhteensä	2 107,9	2 217,6	-4,9
Muut velat	0,4	0,5	-26,5
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	2 108,3	2 218,0	-4,9

Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat veloista Pohjola Pankki Oyj:lle ja ns. väliluotosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, kasvoivat 447,8 milj. euroon (348,5).

Osuuspankilla ei ole liikkeeseen laskettuja joukkovelkakirjalainoja eikä debentuurilainoja. Pankilla ei ole pääomalainoja.

Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtyvistä eristä.

Oma pääoma ja varaukset

Tampereen Seudun Osuuspankin koko oman pääoman määrä kasvoi 62,9 prosenttia 304,5 milj. euroon (186,9).

Osuuspääoma

Osuuspääoma kasvoi 89,6 prosenttia 191,3 milj. euroon (100,9). Omistajajäsenillä oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 7,8 milj. euroa (7,4), lisäosuuksiin 0,1 milj. euroa (0,2) ja Tuotto-osuuksiin 183,5 milj. euroa (93,4). Tuotto-osuuksien liikkeeseen laskuista uusien merkintöjen osuus oli 90,0 milj. euroa ja irtisanottujen osuus 9,3 milj. euroa. Vanhoja lisäosuuksia muunnettiin Tuotto-osuuksiksi 13,0 tuhatta euroa. Irtisanotut lisäosuudet 5,4 tuhatta euroa (119,9) esitetään taseessa velkana.

Osuuspankki maksoi korkoja lisäosuuspääomalle vuodelta 2014 yhteensä 4 086,07 euroa.

Osuuspankilla voi osuuskuntalain ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia sekä lisäosuuksia. Tampereen Seudun Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 92 392 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuus ja maksaa siitä merkintähintana 84,09 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 900 376 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden antamisesta päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa. Jäsenosuudet ja Tuotto-osuudet ovat osuuspankin purkautuessa huonommalla etusijalla kuin lisäosuudet. Osuuspankin osuuspääomassa on lisäosuuksia 5 958 kpl. Lisäosuuksia koskevat määräykset sisältyvät nykyistä edeltävään osuuskuntalain (1488/2001) 11 lukuun sekä soveltuvin osin voimassa olevaan osuuskuntalakiin. Osuuspankki ei voi enää antaa uusia lisäosuuksia. Olemassa olevat lisäosuudet voidaan omistajan hakemuksesta muuntaa Tuotto-osuuksiksi.

Osuusmaksut, tuotto-osuusmaksut ja lisäosuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalain ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa lisäosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Lisäosuusmaksut palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Muut oman pääoman erät

Aikaisemmin tehtyjä arvonkorotuksia ei ole peruutettu arvonkorotusrahastosta.

Vapaaehtoiset varaukset

Luottotappiovarausta kasvatettiin 13,9 milj. euroa.

Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti.

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksessään. OP Ryhmän tilinpäätös on luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

Osuuspankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

Omat varat		
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Ydinpääoma (CET1)		
Oma pääoma*	304,4	186,8
Lisäosuuspääoman omiin varoihin luettava määrä	0,1	0,2
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla	80,5	69,4
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-29,0	-
Suunniteltu voitonjako	-	-1,1
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta	-2,6	-3,0
Aineettomat hyödykkeet	-0,1	-0,1
Käyvän arvon arvostusten siirtymäsäännös	-	-0,5
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-9,1	-10,3
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	344,4	241,4
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		
Pääomalainoista omiin varoihin luettava määrä	-	-
Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä	344,4	241,4
Toissijainen pääoma (T2)		
Käyvän arvon arvostusten siirtymäsäännös	-	0,5
Omat varat yhteensä	344,4	241,9

* pl. lisäosuuspääoma ja arvonnkorotusrahaan liittyvä laskennallinen verovelka

Osuuspankin lisäosuuspääomasta on luettavissa ydinpääomiin korkeintaan 70 prosenttia 31.12.2012 liikkeeseen lasketusta määrästä siirtymäsäännöksen puitteissa. Realisoitumattomat arvostukset on luettu ydinpääomaan. Vertailuvuonna negatiiviset realisoitumattomat arvostukset luettiin ydinpääomaan (CET1) ja positiiviset toissijaiseen pääomaan (T2). Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä vähennetään kokonaisuudessaan ydinpääomasta (CET1).

Riskipainotetut erät		
Milj. euroa	31.12.2015	31.12.2014
Luottoriski		
Standardimenetelmä (SA)		
Yritysvastuut	24,9	27,9
Vähittäisvastuut	-	-
Luottolaitos- ja sijoituspalveluvastuut	-	-
Muut vastuut	0,00	0,1
Sisäisten luottoluokituksen menetelmä (IRB)		
Yritysvastuut ¹⁾	521,2	514,2
Yritysvastuut – pk-yritykset	296,1	308,3
Yritysvastuut - Muut	225,1	205,9
Vähittäisvastuut ²⁾	80,4	85,3
Kiinteistövakuudelliset	56,3	62,3
Muut vähittäisvastuut	24,1	23,0
Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuut ¹⁾	-	-
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	313,9	212,7
Muut erät	57,1	57,3
Luottoriski yhteensä	997,6	897,5
Selvitysrisi	-	-
Markkinariski³⁾	-	-
Operatiivinen riski	92,3	84,7
Yhteensä	1 089,8	982,1

1) Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuisiin sekä yritysvastuisiin sovelletaan nk. IRB:n perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuiden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäisvastuiden riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

3) Valuuttakurssiriski

Vakavaraisuussuhdeluvut		
(%)	31.12.2015	31.12.2014
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	31,6	24,6
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	31,6	24,6
Vakavaraisuussuhde	31,6	24,6
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	*18,6	15,1

*syyskuussa 2015

Tampereen Seudun Osuuspankin omien varojen vähimmäismäärä yhteensä oli 87,2 milj. euroa (78,6). Omien varojen vähimmäismäärä on 8 prosenttia riskipainotetuista eristä. Lakisääteinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhteelle 4,5 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhteelle 7 prosenttiin ja vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin, jolloin omien varojen vähimmäismäärä oli 114,4 milj. euroa.

Vakavaraisuussuhdeluvun paranemiseen vaikutti Tuotto-osuuksien määrän kasvu. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Riskipainotetut erät yhteensä}} \times 100$

Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Riskipainotetut erät yhteensä}} \times 100$

Vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Riskipainotetut erät yhteensä}} \times 100$

Osuuspankin konserni

Osuuspankin konsernin liikevoitto kasvoi 15,9 prosenttia ja oli 45,3 milj. euroa (39,1). Konsernin tase oli vuoden lopussa 2 985,0 milj. euroa (2 868,5).

Konsernin ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET 1) oli 30,4 prosenttia (24,1). Konsernin ensisijaisen pääoman vakavaraisuussuhde oli 30,4 prosenttia (24,1) ja vakavaraisuussuhde 30,4 prosenttia (24,2). Ydinpääoma (CET 1) oli yhteensä 331,0 milj. euroa (235,3), ensisijainen pääoma (T1) yhteensä 331,0 milj. euroa (235,3) ja omat varat yhteensä 331,0 milj. euroa (235,7). Konsernin riskipainotetut erät olivat yhteensä 1 088,2 milj. euroa (975,4) ja omien varojen vähimmäismäärä 87,1 milj. euroa (78,0).

Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) tilikaudelta (suluissa kaksi edellistä tilikautta) oli 12,5 prosenttia (16,2 ja 11,3), koko pääoman tuotto (ROA) 1,4 prosenttia (1,1 ja 0,5), omavaraisuusaste 12,8 prosenttia (8,8 ja 4,8) ja kulujen suhde tuottoihin 46,0 prosenttia (49,4 ja 74,6). Tunnuslukujen laskukaavat on esitetty Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut -kappaleen yhteydessä.

Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälainsäädännön mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki Pohjola Pankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa 180 osuuspankkia sekä Pohjola Pankki Oyj, Helsingin OP Pankki Oy, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä toistensa veloista ja sitoumuksista.

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa niistä selvitystilassa tai konkurssissa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että yhteenliittymäläisissä säädetyn selvitystilän edellytykset täyttyvät, keskusyhteisöllä on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan keskusyhteisön säännöissä mainitun perusteella ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin.

Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakuusviranomaisesta annetun lain mukaan talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit, Pohjola Pankki Oyj ja Helsingin OP Pankki Oy. Suomen talletussuojajärjestelmää ja sitä koskevaa lainsäädäntöä on muutettu 1.1.2015 alkaen. OP Ryhmälle tulevia uuden järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kohdassa 1.20 Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahasto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2015			2014			2013		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Oman pääoman tuotto (ROE), %	12,5	16,6	9,2	12,5	16,6	9,2	12,5	16,6	9,2
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,4	1,1	0,4	1,4	1,1	0,4	1,4	1,1	0,4
Omavaraisuusaste, %	12,9	8,9	4,7	12,9	8,9	4,7	12,9	8,9	4,7
Kulu-tuotto-suhde, %	45,1	49,6	73,2	45,1	49,6	73,2	45,1	49,6	73,2

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Kulu-tuotto-suhde, %

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut _____ x 100
 Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista +
 Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot +
 Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot +
 Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

Riskienhallinta**Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema**

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinkantokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti.

Osuuspankin hallintoneuvosto vahvistaa ryhmätasoiset sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet sekä valvoo niiden toteuttamista. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyttä.

Hallitus vahvistaa riskienhallintaa koskevat sisäiset menettelytavat ja toimintaohjeet sekä vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä. Lisäksi hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet sekä vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinkantokyvystä ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinkantokyvyn riittävyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä riskiperusteinen vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa omistaja-asiakkaille merkittäväksi tuotto-osuuksia, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinkantokyky on riittävä ja riskiasema on vakaa.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että asiakas ei mahdollisesti täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteitaan eikä asetettu vakuus ole riittävä kattamaan pankin saamista. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutuminen. Luottoriskiä hallitaan asiakassuhteen aktiivisella hoidolla, asiakasvalinnalla ja vakuuksin.

Osuuspankin luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa. Luotonanto tapahtuu ensisijaisesti asiakkaan riittävän ja todennetun velanhoitokyvyn perusteella. Luottopäätökset perustuvat päätöksenteko-ohjeisiin, asiakkaan luottokelpoisuusluokkaan, maksukykyyn ja vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat. Vakuudeton luotonanto on mahdollista vain poikkeustapauksissa riskienhallintaa koskevien ohjeiden määrittelemällä tavalla. Seurannassa kiinnitetään huomiota erityisesti luottosalkun laatuun sekä asiakas- ja toimialakohtaisiin keskittyymiin.

Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2015 yhteensä 344,2 milj. euroa. Pankilla ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriski (asiakasvastuut vähennyserät huomioiden) ylittäisi EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetyn 25 prosentin rajan asiakasriskejä kattavista omista varoista. Viiden suurimman asiakaskokonaisuuden asiakasriskien (asiakasvastuut vähennyserät huomioiden) yhteismäärä oli 34,5 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Pankilla ei ole sellaisia asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista.

Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan sijoitusten ja luotonannon sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan Pohjola Pankki Oyj:n sekkitilin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatiliiteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, joten korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti otto- ja antolainauksen tuotevalikoimalla ja -ehdoilla. Toissijaisesti pankki voi suojata taseensa korkoriskiä korkojohdannaisilla OP Ryhmässä käytössä olevien suojauksen toimintamallien mukaisesti. Johdannaisuojaus voidaan toteuttaa joko nimettyihin sopimuksiin kohdistettuna, rahavirran suojauksena tai ns. taloudellisena suojauksena.

Osuuspankki on tilikaudella soveltanut rahavirran suojauslaskentaa suojautuessaan korkokatteen vaihtelulta ja koronlaskun vaikutukselta tai pitkään jatkuvalla matalalla korkotasolla euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtoihin. Rahavirran suojauksessa osa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevista korkovirroista on vaihdettu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään Pohjola Pankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä. Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Osuuspankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä. Vuoden 2015 lopussa kiinteistösijoituksiin (ml. omistukset kiinteistösijoitusyhtiöissä) sitoutuneen pääoman määrä oli 2,6 prosenttia taseen loppusummasta. Vuokrattavissa olevista tiloista oli 88 prosenttia vuokrattuna. Sijoituskiinteistöihin sitoutuneen pääoman tuotto oli 7,8 prosenttia eli hieman edellisvuotista matalampi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance –riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2015 operatiivisista riskeistä osuuspankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy väärän strategian valinnasta tai siitä, että valitulla strategialla ei saavuteta asetettuja tavoitteita. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyyseihin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

Palveluverkko

Vuoden lopussa Tampereen Seudun osuuspankilla oli pääkonttorin lisäksi 12 sivukonttoria.

Pankkipalveluiden lisäksi osuuspankki tarjoaa Pohjola Vakuutuksen vakuutuspalveluita.

Sähköiset pankkipalvelut muodostavat merkittävän osan osuuspankin palvelutarjonnasta. Osuuspankkien henkilöasiakkaat pääsevät tekemään yleisimpiä pankki- ja vakuutuspalveluita koskevia ajanvarauksia op.fi-verkkopalvelussa. Henkilökohtaisen tapaamisen lisäksi ajanvarausjärjestelmän kautta on mahdollista varata aika myös puhelinneuvotteluun ja verkkoneuvotteluun.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Finanssipalveluiden käyttö on siirtymässä yhä enenevässä määrin mobiililaitteisiin.

Jäsenistö

Pankin jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana 4 277 jäsenellä ja oli vuoden lopussa 89 497. Jäsenmäärän lisäys johtui toteutetusta ja aktiivisesta jäsenhankinnasta.

Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Osuuspankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahostosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedossa 42.

Henkilöstö

Vuoden päättyessä osuuspankin palveluksessa oli 307 henkilöä, mikä oli 1 vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 276. Eläkkeelle siirtyi vuoden aikana 5 henkilöä. Uusia henkilöitä otettiin palvelukseen 20. Lisäksi fuusion yhteydessä Tampereen Seudun Osuuspankin palvelukseen siirtyi 4 henkilöä.

Osuuspankin hallintojärjestelmä

Edustajisto

Tampereen Seudun Osuuspankin omistajajäsenten päätösvaltaa käyttää jäsenten keskuudesta valittu edustajisto, johon kuuluu vähintään 60 ja enintään 100 edustajaa sen mukaan kuin hallintoneuvosto päättää. Nykyisen edustajiston jäsenmäärä on 60.

Edustajat valitaan osuuspankin vaalijärjestyksessä määrättyllä tavalla suhteellista vaalitapaa noudattaen jäsenalueittain joka neljäs vuosi hallintoneuvoston päättämänä ajankohtana. Vaalikelpoinen edustajistoon on henkilö, joka on hyväksytty jäseneksi viimeistään 4 kalenterikuukautta ennen äänestyksen alkamista ja joka vaalin alkaessa on täysivaltainen ja joka ei ole osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva eikä osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle,
- ylijäämän käytöstä päättäminen,
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää tarvittaessa kaikista osuuspankin sääntöjen muutoksista. Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää asioiden niin vaatiessa ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella jäsenellä on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston varsinainen kokous pidettiin 24.3.2015 ja ylimääräinen kokous 24.6.2015.

Hallintoneuvosto

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Lisäksi se vahvistaa osuuspankin ohjesäännön ja pankin riskienhallintaa koskevat periaatteet.

Hallintoneuvosto antaa varsinaiselle edustajiston kokoukselle lausunnon edellisen vuoden tilinpäätöksestä. Se voi myös antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Vaalivuonna hallintoneuvosto määrää edustajiston lukumäärän osuuspankin säännöissä mainituissa rajoissa ja vahvistaa kultakin jäsenalueelta valittavien edustajien lukumäärän sekä nimeää keskusvaalilautakunnan.

Hallintoneuvostoon kuuluu pankin sääntöjen mukaan vähintään 20 ja enintään 30 jäsentä. Jäsenmäärän vahvistaa edustajisto ja se on tällä hetkellä 26. Jäsenet valitaan osuuspankin jäsenistä ja heidän tulee edustaa monipuolisesti jäsenkuntaa. Kunkin jäsenen toimikausi kestää kolme vuotta. Vuosittain jäsenistä on erovuorossa kolmannes. Hallintoneuvoston jäsenen eroamisikä on 68 vuotta, kuitenkin siten että tämän iän täyttänyt henkilö saa toimia tehtävässään seuraavan valintakokouksen päättymiseen saakka.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2015 yhteensä 3 kertaa.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta

Hallintoneuvostoa avustaa sen valvontatehtävässä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsema 4-jäseninen tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunnan on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, että osuuspankia ja sen konsernia johdetaan ammattitaitoisesti terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita noudattaen lain, sääntöjen, viranomaismääräysten ja annettujen ohjeiden sekä hallintoneuvoston vahvistamien vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastusvaliokunnalle on toimitettava viranomaisten, keskusyhteisön ja tilintarkastajan laatimat pankkia koskevat tarkastuskertomukset. Tarkastusvaliokunnan on esitettävä havaintonsa tarkastuskertomuksista ja muusta pankin hallinnosta ainakin kerran vuodessa hallintoneuvostolle.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

Pankilla on nimitysvaliokunta, johon kuuluu 8 jäsentä. Valiokunnan tarkoituksena on avustaa edustajistoa ja hallintoneuvostoa henkilövalintojen tekemisessä ja varmistaa valintaprosessin tehokas valmistelu. Valiokunta tekee edustajistolle sekä hallintoneuvostolle esitykset niiden päätösvaltaan kuuluvista henkilövalinnoista. Lisäksi valiokunta valmistelee esitykset eri hallintoelinten jäsenten vuosi-, kuukausi- ja kokouspalkkioista sekä kulukorvausten perusteista.

Hallitus

Hallitus johtaa osuuspankin toimintaa. Pankin sääntöjen mukaan hallituksen on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita lakien ja pankin sääntöjen sekä hallintoneuvoston vahvistaman ohjesäännön mukaan. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle, hallintoneuvostolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että osuuspankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Osuuspankin sääntöjen mukaan hallituksen muodostavat toimitusjohtaja toimiaikanaan sekä hallintoneuvoston valitsevat 4 – 8 muuta jäsentä, joiden tulee olla osuuspankin jäseniä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä 8. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikäraja on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun.

Hallituksen jäsenenä olevan toimitusjohtajan osalta yläikäraja määräytyy osuuspankin ja toimitusjohtajan välisen toimitusjohtajajärjestyksen mukaisesti.

Vuosittain ensimmäisessä jäsentensä valintaa seuraavassa kokouksessaan hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei saa valita osuuspankin toimitusjohtajaa tai toimihenkilöä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 19.

Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

Hallinnointielinten jäsenet

Edustajisto

Osuuspankin edustajisto valittiin vuonna 2013 järjestetyillä vaaleilla äänestysprosentin ollessa 20,1. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2017 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

Edustajiston jäsenet jäsenalueittain

Akaa

Harri Rantala, rehtori, Akaa
Jukka Saari, kuvataiteen opettaja, Akaa

Hämeenkyrö

Ari Ilttu, maanviljelijä, opettaja, Hämeenkyrö
Päivi-Lea Leskinen, sairaanhoitaja, maaseutuyrittäjä, Hämeenkyrö

Lempäälä

Hilkka Frigård, eläkeläinen, Lempäälä
Anita Haapasalmi, yrittäjä, Lempäälä
Mikko Kärki, maanviljelijä, Lempäälä
Rauno Toikka, yrittäjä, Lempäälä

Nokia

Herkku Hernesniemi, kaupunginvaltuutettu, Nokia (10.10.2015 asti)
Tiina Honkiniemi, lastenhoitaja, Nokia
Seppo Kallio, kunnallisneuvos, Nokia (11.10.2015 alkaen)
Aile Lahti, yrittäjä, Nokia
Tuomo Nenonen, sosiaalineuvos, Nokia
Matti Raisamo, rautakauppias (emeritus), Nokia
Timo Uotila, pastori, Nokia
Mervi Veijola, sairaanhoitaja, Nokia

Pirkkala

Raili Naskali, merkonomi, yrittäjä, Pirkkala
 Jaana Ristimäki-Anttila, kouluttaja, Pirkkala
 Elina Savilahti, erityislastentarhanopettaja, Pirkkala

Tampere

Mikko Alatalo, kansanedustaja, Tampere
 Johanna Andersson, kirjanpitäjä, Tampere
 Pentti Herranen, pääluottamusmies, vahtimestari, Tampere
 Susanna Ihanus, kulttuurituottaja, Tampere
 Matti Ilveskoski, DI, hallintojohtaja, Tampere
 Milla Joutjärvi, henkilöstöasiantuntija, Vantaa
 Pertti Järvinen, emeritusprofessori, Tampere
 Ulla Keskinen, nuorisotyönohjaaja, Tampere
 Kristiina Knuutila, terveydenhoitaja, Tampere
 Hilka Korjus, lehtori, pääluottamusmies, Tampere
 Aki Kuukankorpi, erikoislääkäri, Tampere
 Matti Kuukankorpi, eläkeläinen, Tampere
 Johanna Lahti, TKT/yliopistotutkija, Tampere
 Jyrki Lahtinen, yrittäjä, Tampere
 Anu-Maria Laitinen, KTM, Tampere
 Sauli Lehtimäki, eläkeläinen, mielenterveyshoitaja, Tampere
 Lauri Lepistö, eläkeläinen, Tampere
 Timo Malmi, FL, kirjailija, Tampere
 Erkan Nasib, eläkeläinen, Tampere
 Pekka Niemi, kiinteistöpäällikkö, Tampere
 Helena Nieminen, laitoshuoltaja, työsuojeluvaltuutettu, Tampere
 Aukusti Nikkanen, varastopäällikkö, Tampere (16.7.2015 asti)
 Aleksis Nokso-Koivisto, toimitusjohtaja/startup-yrittäjä, Tampere
 Matti Oja, rakennusinsinööri, Tampere
 Petri Paala, liiketoimintajohtaja, Tampere
 Pekka Paldanius, asianajaja, varatuomari, Tampere
 Antti Pehkonen, yrittäjä, Tampere (17.7.2015 alkaen)
 Jukka Petäjä, diplomikauppias, toimitusjohtaja, Tampere
 Mauri Poussa, toimitusjohtaja, työyhteisövalmentaja, Tampere
 Heli Rautanen, perhetyöntekijä, pääluottamusmies, Kangasala
 Ilpo Sirniö, logistiikkatyöntekijä, Tampere
 Tuomo Tiainen, emeritusprofessori, tekniikan tohtori, Tampere
 Kalle Toivonen, koneenasentaja, Tampere
 Leena Tuominen-Saarela, hoitotyön päällikkö, Tampere
 Leena Valkeeniemi-Tasanen, terveydenhoitaja, Tampere
 Päivi Vuorinen-Vilén, siivooja, Tampere

Vesilahti

Jari Saarnio, opettaja, Vesilahti
 Olli Tuominen, maaseutuyrittäjä, Vesilahti

Ylöjärvi

Jussi-Pekka Ahonen, nuorisotoimitsija, Ylöjärvi
 Mika Hiltunen, yrittäjä, Ylöjärvi
 Tomi Järvenpää, filosofian maisteri, yrittäjä, Ylöjärvi
 Pasi Kallio, lasityöntekijä, Ylöjärvi
 Heikki Nylander, yrittäjä, Ylöjärvi

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja

Risto Nuolimaa, (2013–2016), oikeustieteen tohtori, emeritusprofessori, Tampere

Varapuheenjohtaja

Rauno Ihalainen, (2015–2018), filosofian tohtori, sairaanhoitopiirin johtaja, Tampere

Muut jäsenet

Jari Alanen, (2015–2018), johtaja, Tampere*

Kaisu Avotie, (2015–2018), toimitusjohtaja, Kangasala

Tuomo Heinonen, (2013–2016), lääketieteen lisensiaatti, Akaa

Pauli Kiviniemi, (2014–2017), yrittäjä, Ylöjärvi

Jaana Koivisto, (2014–2017), terveydenhoitaja, Nokia

Päivi Koppanen, (2014–2017), lehtori, Tampere

Auli Korhonen, (2013–2016), elinkeinopoliittinen asiantuntija, Tampere

Jussi Kuortti, (2014–2017), toimitusjohtaja, Tampere

Sari Lehmussaari, (2015–2018), yrittäjä, Nokia

Kati Malmi, (2014–2017), johtava nuorisotyöntekijä, Tampere*

Raija Moilanen, (2014–2016), järjestöpäällikkö, Tampere

Yrjö Nevala, (2013–2016), palopäällikkö, Ylöjärvi

Sinikka Niemi, (2014–2017), siistijä, Nokia

Raimo Nieminen, (2015–2018), pääluottamusmies, Tampere

Sami Palola, (2015–2018), myyntipäällikkö, Pirkkala

Mauri Penttilä, (2013–2016), maanviljelijä, Vesilahti

Tuula Petäkoski-Hult, (2013–2016), filosofian tohtori, Lempäälä

Tuula Ruokonen, (2013–2016), työehtosihteeri, Tampere*

Antti Teivaala, (2015–2018), maanviljelijä, Tampere*

Eija Tomás, (2015–2018), hallintoyliääkäri, Tampere

Seppo Tuomisto, (2013–2017), maanviljelijä, Hämeenkyrö

Harri Viljanen, (2015–2018), aluejohtaja, Tampere

Kari Virtanen, (2014–2017), työnjohtaja, Lempäälä

Jorma Välimäki, (2015–2018), siistaaja, Nokia

*Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan jäsen

Hallitus

Puheenjohtaja

Jorma Hyrskyluoto, s. 1950, ekonomi, Helsinki

Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.1995–

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Osuuskunta Maito-Pirkka 1991–2007, talousjohtaja

Osuuskunta Maito-Pirkka 1985–1990, taluspäällikkö Rakennusyhtymä Mattinen-Niemelä Oy

1981–1984, konttoripäällikkö Rakennusyhtymä Mattinen-Niemelä Oy 1979–1980, tilipalvelun esi-

mies Kesoil Oy 1977–1978, liikkeenhoidon neuvoja Kesoil Oy 1974–1976

Keskeiset luottamustehtävät: hallintoneuvoston jäsen OP Osuuskunta, työvaliokunnan jäsen OP

Osuuskunta

Varapuheenjohtaja

Heikki Tuokko, s. 1949, filosofian maisteri, Akaa

Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.1991– (varapuheenjohtaja 1997–)

Keskeinen työkokemus: sivistystoimenjohtaja Akaan kaupunki 2007–7/2013, lukion rehtori, koulu-

toimenjohtaja Viialan kunta 1980–2006

Muut jäsenet

Satu Eskelinen, s. 1961, diplomi-insinööri, johtaja, Kangasala
Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 18.11.2014–

Keskeinen työkokemus: Tampereen alueen johtaja Technopolis Oyj 2007–, yksikönjohtaja Solteq Oyj 2005–2006, aluejohtaja Elisa Oyj 2004–2005, toimitusjohtaja Soon Com Oy 2003–2004, myyntipäällikkö, osastopäällikkö, markkinointijohtaja Tampereen puhelinosuuskunta ja Soon Communications Oyj 1995–2003

Keskeiset luottamustoimet: hallituksen jäsen Tampereen Sähkölaitos, Tampereen teknillinen yliopisto Advisory Board, jäsen Hallituspartnerit ry, valtuuskunnan jäsen Keskuskauppakamari, palveluvaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari, liiketoimintajaoston jäsen Kangasalan kunnanhallitus

Virpi Kaasalainen, s. 1965, KTM, toimitusjohtaja, Ylöjärvi
Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 27.11.2007–

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Purso Group Oy 2010–, varatoimitusjohtaja Purso Oy 2005–2009, varatoimitusjohtaja Purso Oy:n taloushallinto 1997–2003

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Purso Oy, hallituksen jäsen Purso Group Oy, hallituksen jäsen Purso-Tools Oy, hallituksen jäsen Purso Heat Oy, hallituksen jäsen Fennosteel Oy, hallituksen jäsen Luonnonmukaisen tuotannon edistämissäätö

Esa Martikkala, s. 1948, insinööri, toimitusjohtaja, Nokia
Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.2000–

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Alpensi Oy 1989–, toimitusjohtaja Martess Oy 2002–, toimitusjohtaja Raita-Tuote Oy 2004–, toimitusjohtaja EJS-Engineering Oy 2007–

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja Alpensi Oy, hallituksen puheenjohtaja Martess Oy, hallituksen jäsen EJS-Engineering Oy, valtuutettu Nokian kaupunginvaltuusto

Aki Ojakangas, s. 1955, yhteiskuntatieteiden maisteri, rehtori, Tampere
Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 1.1.2002–

Keskeinen työkokemus: rehtori Metallityöväen Murikka-Opisto 1992–, järjestö- ja koulutussihteeri Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto ry 1985–1992, toiminnanjohtajan sijainen Työväen Urheiluliiton Tampereen piiri 1983–1985

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen ja asiamies Metallityöväen koulutussäätiö, hallituksen jäsen Murikanranta Oy, hallituksen puheenjohtaja Suomen Kansanopistoyhdistys ry, hallituksen puheenjohtaja FimLab Laboratoriot Oy

Mikko Rosenlund, s. 1955, hallintotieteiden maisteri, eMBA, Tampere

Tampereen Seudun Osuuspankin palvelukseen vuonna 1988, toimitusjohtaja 1.11.2010–

Keskeinen työkokemus: kokemusta pankkialalta 32 vuotta

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen puheenjohtaja Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen jäsen Tampereen Messut Oy, hallituksen jäsen Tampereen kauppakamari, aluejohtokunnan jäsen Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Markku Sotarauta, s. 1963, hallintotieteiden tohtori, professori, Ylöjärvi

Tampereen Seudun Osuuspankin hallitus 12.11.2013–

Keskeinen työkokemus: aluetieteen professori Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu 1998–, johtaja Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu 2011–2013, kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnan dekaani Tampereen yliopisto 2009–2010 ja yhdyskuntatieteiden laitoksen johtaja Tampereen yliopisto 2008–2009

Keskeiset luottamustoimet: johtokunnan puheenjohtaja Johtamiskorkeakoulu, puheenjohtaja Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia

Toimitusjohtaja

Mikko Rosenlund, hallintotieteiden maisteri, eMBA, 60 v, Tampereen Seudun Osuuspankin palvelukseen vuonna 1988, toimitusjohtajaksi vuonna 2010

Johtoryhmän kokoonpano

Mikko Rosenlund, hallintotieteiden maisteri, eMBA, toimitusjohtaja, 60 v, pankin palvelukseen vuonna 1988

Keskeinen työkokemus: kokemusta pankkialalta 32 vuotta

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Tampereen Seudun Osuuspankki, hallituksen puheenjohtaja Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen jäsen Tampereen Messut Oy, hallituksen jäsen Tampereen kauppakamari, aluejohtokunnan jäsen Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Kari Lepistö, varatuomari, oikeustieteen kandidaatti, pankinjohtaja, 52 v, pankin palvelukseen vuonna 2008

Keskeinen työkokemus: varatoimitusjohtaja Sähköpeko Oy 2007–2008, toimitusjohtaja Sähköpeko Oy 2008, johtotehtävissä Nordeassa 1990–2007

Keskeiset luottamustehtävät: tukisäätiön asiamies ja hallituksen jäsen Kauppaneuvos Kalle Kaiharin säätiö, hallituksen jäsen Antti ja Airi Soljan säätiö, hallituksen jäsen Aarre M. Mattisen säätiö

Sari Pelli, kasvatustieteiden maisteri, henkilöstöjohtaja, 39 v, pankin palvelukseen vuonna 2012

Keskeinen työkokemus: Nokia Oyj Site HR Manager 2011–2012, Senior HR Consultant/HR Manager 2008–2011, HR Manager (Berlin, Germany) 2007, HR Manager, Planning and Processes 2004–2007, HR/HRD Specialist 2000–2003

Keskeiset luottamustehtävät: koulutusvaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari

Jari Pimiä, KTM, eMBA, pankinjohtaja, 49 v, pankin palvelukseen vuonna 2014

Keskeinen työkokemus: OP Ryhmässä vuodesta 1990, toimitusjohtaja Yläneen Osuuspankki ja Vammalan Seudun Osuuspankki 1997–2006, Keskisen alueen aluejohtaja Pohjola Vakuutus 2006–2013

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Tampere Tunnetuksi ry, palveluvaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari

Tiina Sahamies, varatuomari, riskienhallintajohtaja, 56 v, pankin palvelukseen vuonna 1999

Keskeinen työkokemus: riskienhallintapäällikkö Tampereen Seudun Osuuspankki 2007–2011, lakimies- ja esimiestehtävissä Tampereen Seudun Osuuspankissa 1999–2007, lakimiestehtävissä Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy:ssä 1994–1999, Tampereen Aluesäästöpankissa ja Suomen Säästöpankki SSP Oy:ssä 1984–1994

Keskeiset luottamustehtävät: laki- ja verovaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari

Jani Vilpponen, varatuomari, varatoimitusjohtaja, 47 v, pankin palvelukseen vuonna 2011

Keskeinen työkokemus: sijoitusjohtaja, myyntijohtaja sekä konttorinjohtaja Merita/Nordea Tampere ja Helsinki 1995–2010

Keskeiset luottamustehtävät: hallituksen jäsen Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen jäsen Veronmaksajien Tampereen paikallisyhdistys, finanssivaliokunnan jäsen Tampereen kauppakamari, vaalivaliokunnan puheenjohtaja Tampereen kauppakamari, jäsenlautakunnan jäsen Tampereen Kauppaseura ry

Tilintarkastajat

KHT-yhteisö Moore Stephens Rewinet Oy Ab, jossa päävastuullisena tilintarkastajana toimii

KHT Jari Paloniemi

Muu tarkastustoiminta

Sisäinen tarkastus:

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta ja johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Sisäisen tarkastuksen suorittama tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa. Pääpaino on riskitekijöiden tunnistamisessa ja sisäisten valvonnan toimivuuden arvioinnissa.

Tarkastukset toteutetaan hyvää sisäistä tarkastustapaa noudattaen. Hyvää tarkastustapaa linjaavat sisäistä tarkastusta koskevat The Institute of Internal Auditorsin sekä tietojärjestelmätarkastusta koskevat Information Systems Audit and Control Associationin julkaisemat ammattistandardit sekä eettiset säännöt.

Pankin sisäisen tarkastuksen ovat suorittaneet OP Osuuskunnan Sisäisen tarkastuksen tarkastajat.

Tulevaisuuden näkymät

Maailmantalous kasvaa edelleen pitkäaikaista keskiarvoa hitaammin. Euroalueella talouden kohtuullinen kasvu jatkuu. Euribor-korot jäävät hieman vuoden 2015 loppua matalammiksi. Kotitalouksien kulutus ja investointien piristymisen pitävä yllä pientä talouskasvua Suomessa.

Vuonna 2016 talouskehityksen ennustetaan Pirkanmaalla jatkuvan edelleen vaatimattomana. Korkotaso jatkunee edelleen alhaisella tasolla. Alhainen korkotaso tukee talouden kehitystä ja investointien kannattavuutta. Asuntokaupan ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden aikana ja lisäävän pankin luottokysyntää. Pankin liikevoiton arvioidaan olevan vuonna 2016 alhaisempi kuin v. 2015 johtuen oman pääoman ehtoisten tuottojen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen tuottojen vähenemisestä.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Konsernin jakokelpoinen ylijäämä 31.12.2015 oli 106,8 milj. euroa. Osuuspankin jakokelpoinen ylijäämä oli 109,6 milj. euroa, josta tilikauden ylijäämä oli 29,0 milj. euroa.

Taseen osoittama ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi siten, että lisäosuusmaksulle maksetaan korkoa 1,6 prosenttia 1 961,24 euroa ja Tuotto-osuudelle 3,25 prosenttia 4 363 075,19 euroa, eli yhteensä 4 365 036,43 euroa. Tilikauden ylijäämästä jää 24 586 192,57 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Osuuspankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

Tuloslaskelma ja tase

Tampereen Seudun Op konserni (573008KONS)

12 / 2015

12 / 2014

KONSERNITILINPÄÄTÖS PRO FORMA
TULOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	40 182 468,48	46 104 700,67
KORKOKULUT	-7 480 673,21	-13 190 603,98
KORKOKATE	32 701 795,27	32 914 096,69
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIOITUKSISTA	17 506 518,28	5 239 484,32
PALKKIOTUOTOT	25 039 019,49	22 719 588,12
PALKKIOKULUT	-2 680 633,51	-2 449 154,93
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	411 759,73	584 274,87
Arvopaperikaupan nettotuotot	383 213,26	563 106,23
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 546,47	21 168,64
MYYTÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	8 954 608,52	16 442 137,40
SIOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	2 003 155,39	787 452,55
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	838 664,16	997 662,08
HALLINTOKULUT	-32 077 445,22	-30 322 378,18
Henkilöstökulut	-16 201 456,29	-16 768 879,63
Palkat ja palkkiot	-13 348 597,00	-13 864 499,47
Henkilösivukulut	-2 852 859,29	-2 904 380,16
Eläkekulut	-2 116 617,60	-2 147 422,10
Muut henkilösivukulut	-736 241,69	-756 958,06
Muut hallintokulut	-15 875 988,93	-13 553 498,55
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-1 756 449,11	-2 065 908,29
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-5 139 971,51	-5 906 506,09
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	-547 010,00	117 221,07
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	45 254 011,49	39 057 969,61
TULOVEROT	-5 593 827,25	-7 207 602,23
Tilikauden verot	-2 928 071,86	-4 459 332,91
Aikaisempien tilikausien verot	0,00	-81 627,45
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	39 660 184,24	31 850 367,38
MUUN KUIN VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KULUT	0,00	0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	39 660 184,24	31 850 367,38

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	3 776 163,12	3 539 151,79
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	180 521 194,35	268 234 105,94
Vaadittaessa maksettavat	34 062 632,72	26 112 522,85
Muut	146 458 561,63	242 121 583,09
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	2 379 617 918,42	2 266 404 527,06
Vaadittaessa maksettavat	0,00	0,00
Muut	2 379 617 918,42	2 266 404 527,06
SAAMISTODISTUKSET	6 826 488,30	21 072 299,67
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	6 826 488,30	21 072 299,67
OSAKKEET JA OSUUDET	322 173 653,42	212 526 598,31
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAAKON KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	339 482,01	339 482,01
JOHDANNAISSOPIMUKSET	6 554 030,53	7 040 647,73
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	75 733,00	88 716,00
Muut pitkävaikutteiset menot	75 733,00	88 716,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	76 933 657,78	78 773 972,42
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	42 189 765,28	41 374 429,29
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	32 492 588,10	34 812 358,10
Muut aineelliset hyödykkeet	2 251 304,40	2 587 185,03
MUUT VARAT	1 852 694,03	2 529 313,28
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	5 659 959,62	7 320 644,81
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	691 204,21	600 118,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 985 022 178,79	2 868 469 577,60
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA	2 602 714 095,76	2 614 368 476,14
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	447 767 128,62	348 471 837,69
Luottolaitoksille	447 767 128,62	348 471 837,69
Vaadittaessa maksettavat	17 767 128,62	6 771 837,69
Muut	430 000 000,00	341 700 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	2 107 668 067,27	2 217 900 469,25
Talletukset	2 107 317 100,94	2 217 423 230,28
Vaadittaessa maksettavat	1 915 744 447,99	1 882 358 318,06
Muut	191 572 652,95	335 064 912,22
Muut velat	350 966,33	477 238,97
Vaadittaessa maksettavat	2 135,67	2 480,72
Muut	348 830,66	474 758,25
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	2 989 160,74	3 173 696,02
MUUT VELAT	4 078 190,29	3 891 427,29
Muut velat	3 201 457,29	3 046 935,29
Pakolliset varaukset	876 733,00	844 492,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	17 399 500,97	20 689 696,67
LASKENNALLISET VEROVELAT	22 812 047,87	20 241 349,22
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	382 308 083,04	254 101 101,46
Osake- ja osuus pääoma	191 292 999,19	100 890 137,43
Jäsenosuudet	7 770 209,19	7 384 477,43
Lisäosuudet	54 190,00	74 660,00
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	93 431 000,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	4 336 873,15
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	3 505 118,07
Käypään arvoon arvostamisesta, saamistodistukset	184 867,69	511 899,00
Käypään arvoon arvostamisesta muista	85 243,93	80 489,14
Rahavirran suojausrahasto	3 215 207,30	3 789 009,44
Laskennalliset verot /rahavirran suojaus	-643 041,47	-757 801,88
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston saamistodistuksista	-36 973,54	-102 379,80
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston muista	-17 048,79	-16 097,83
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	145 179 554,70	114 468 388,79
Tilikauden voitto tai tappio	39 660 184,24	31 850 367,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 985 022 178,79	2 868 469 577,60
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		

ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUKUKSET	55 538 137,67	47 043 727,72
Takaukset ja pantit	55 538 137,67	47 043 727,72
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUKUKSET	208 488 626,01	148 221 221,75
Muut	208 488 626,01	148 221 221,75
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	264 026 763,68	195 264 949,47

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
Korkotuotot	40 561 220,89	46 532 341,73
Korkokulut	7 480 566,57	13 190 477,46
KORKOKATE	33 080 654,32	33 341 864,27
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	17 506 518,28	5 239 484,32
Muista yrityksistä	17 506 518,28	5 239 484,32
Palkkiotuotot	25 039 773,37	22 720 388,32
Palkkiokulut	2 680 633,51	2 449 154,93
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	411 759,73	584 274,87
Arvopaperikaupan nettotuotot	383 213,26	563 106,23
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 546,47	21 168,64
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	8 954 608,52	16 442 137,40
Suojauslaskennan nettotulos	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1 529 523,09	1 225 829,94
Liiketoiminnan muut tuotot	721 201,54	997 705,50
Hallintokulut	32 077 445,22	30 322 378,18
Henkilöstökulut	16 201 456,29	16 768 879,63
Palkat ja palkkiot	13 348 597,00	13 864 499,47
Henkilösivukulut	2 852 859,29	2 904 380,16
Eläkekulut	2 116 617,60	2 147 422,10
Muut henkilösivukulut	736 241,69	756 958,06
Muut hallintokulut	15 875 988,93	13 553 498,55
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	947 660,98	1 223 635,55
Liiketoiminnan muut kulut	5 085 699,55	7 214 618,69
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	547 010,00	-117 221,07
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	45 905 589,59	39 459 118,34
Tilinpäätössiirrot	13 901 644,00	13 136 798,93
Tuloverot	2 924 578,04	4 515 592,83
Tilikauden verot	2 928 071,86	4 459 332,91
Aikaisempien tilikausien verot		81 627,45
Laskennallinen vero	-3 493,82	-25 367,53
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	29 079 367,55	21 806 726,58
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	29 079 367,55	21 806 726,58

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
Käteiset varat	3 776 163,12	3 539 151,79
Saamiset luottolaitoksilta	180 521 194,35	268 234 105,94
Vaadittaessa maksettavat	34 062 632,72	26 112 522,85
Muut	146 458 561,63	242 121 583,09
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 401 380 048,46	2 289 772 170,62
Muut	2 401 380 048,46	2 289 772 170,62
Saamistodistukset	6 826 488,30	21 072 299,67
Muilta	6 826 488,30	21 072 299,67
Osakkeet ja osuudet	322 173 653,42	212 526 598,31
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	7 040 647,73
Aineettomat hyödykkeet	75 733,00	88 716,00
Aineelliset hyödykkeet	56 753 157,62	55 661 438,51
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	20 244 855,47	18 847 728,27
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	35 040 292,09	35 081 223,10
Muut aineelliset hyödykkeet	1 468 010,06	1 732 487,14
Muut varat	1 852 694,03	2 529 313,28
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	5 415 748,98	7 291 088,51
Laskennalliset verosaamiset	0,00	13 603,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 985 668 393,82	2 868 108 615,72
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	348 471 837,69
Luottolaitoksille	447 767 128,62	348 471 837,69
Vaadittaessa maksettavat	17 767 128,62	6 771 837,69
Muut	430 000 000,00	341 700 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 108 296 103,22	2 218 038 567,38
Talletukset	2 107 945 136,89	2 217 561 328,41
Vaadittaessa maksettavat	1 916 372 483,94	1 882 496 416,19
Muut	191 572 652,95	335 064 912,22
Muut velat	350 966,33	477 238,97
Vaadittaessa maksettavat	2 135,67	2 480,72
Muut	348 830,66	474 758,25
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	3 173 696,02
Muut velat	4 006 749,46	3 728 202,80
Muut velat	3 130 016,46	2 883 710,80
Pakolliset varaukset	876 733,00	844 492,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	17 169 132,09	20 580 761,48
Laskennalliset verovelat	266 166,17	462 479,05
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 580 494 440,30	2 594 455 544,42
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	100 671 374,35	86 769 730,35
Poistoero	0,00	47 556,00
Vapaaehtoiset varaukset	100 671 374,35	86 722 174,35
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	191 293 083,28	100 890 221,52
Jäsenosuudet	7 770 293,28	7 384 561,52
Lisäosuudet	54 190,00	74 660,00
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	93 431 000,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	4 336 873,15
Vararahasto	831 755,08	831 755,08
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	3 505 118,07
Vapaat rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Muut rahastot	2 555 334,70	2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	77 954 783,44	57 294 185,00
Tilikauden voitto (tappio)	29 079 367,55	21 806 726,58
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	304 502 579,17	186 883 340,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 985 668 393,82	2 868 108 615,72
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	55 538 137,67	47 043 727,72
Takaukset ja pantit	55 538 137,67	47 043 727,72
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	208 488 626,01	148 221 221,75
Muut	208 488 626,01	148 221 221,75
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	264 026 763,68	195 264 949,47

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista
- 14 Tuloverot
- 15 Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut

Tasetta koskevat liitetiedot

- 16 Saamiset luottolaitoksilta
- 17 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 18 Leasingkohteet
- 19 Saamistodistukset
- 20 Osakkeet ja osuudet
- 21 Johdannaissopimukset
- 22 Aineettomat hyödykkeet
- 23 Aineelliset hyödykkeet
- 24 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 25 Muut varat
- 26 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 27 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 28 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 29 Muut velat
- 30 Pakolliset varaukset
- 31 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 32 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 33 Oma pääoma
- 34 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 35 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2015
- 36a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2015
- 36b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2015

Muut liitetiedot

- 37 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2015
- 38 Eläkevastuut
- 39 Leasingvuokra- ja muut vuokravastuut
- 40 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 41 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 42 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 43 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2015
- 44 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 45 Notariaattitoiminta
- 46 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2015
- 47 Pitkäaikaissäätämispalvelu

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Saamisista luottolaitoksilta	2 598 763,37	5 846 217,36	2 598 763,37	5 846 217,36
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	36 138 525,34	37 704 861,69	36 517 299,73	38 132 697,75
Saamistodistuksista	530 346,85	1 799 123,92	530 346,84	1 799 123,92
Johdannaissopimuksista	912 026,22	752 087,92	912 026,22	752 087,92
josta rahavirran suojaus	1 712 997,12	1 461 519,73	1 712 997,12	1 461 519,73
Muut korkotuotot	2 806,70	2 409,78	2 784,73	2 214,78
Yhteensä	40 182 468,48	46 104 700,67	40 561 220,89	46 532 341,73
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	32 720,83	-35 616,62	32 720,83	-35 616,62

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Veloista luottolaitoksille	1 044 317,76	1 288 585,36	1 044 216,12	1 288 585,37
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	6 435 274,48	10 859 976,50	6 435 274,48	10 859 976,49
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	1 041 044,28	0,00	1 041 044,28
Muut korkokulut	1 080,97	997,84	1 075,97	871,32
Yhteensä	7 480 673,21	13 190 603,98	7 480 566,57	13 190 477,46

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2015		2014	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	378 774,38		427 836,06	
Korkokulut				

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2015	2014
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut tuotot	0,00	0,00
Muut kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	3 544,17	0,00	3 544,17
Myytavissä olevista	17 506 518,28	5 235 940,15	17 506 518,28	5 235 940,15
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyriksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	17 506 518,28	5 239 484,32	17 506 518,28	5 239 484,32

5. Palkkiotulot ja -kulut

Palkkiotulot	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Luotonannosta	7 783 770,79	7 191 150,42	7 784 524,67	7 191 950,64
Talletuksista	226 969,71	249 472,66	226 969,71	249 472,66
Maksuliikenteestä	8 496 634,74	8 063 941,89	8 496 634,74	8 063 941,87
Rahastoista	2 088 726,70	1 895 776,19	2 088 726,70	1 895 776,19
OmaisuuDENhoidosta	3 039 088,53	2 711 866,66	3 039 088,53	2 711 866,66
Lainopillisista tehtävistä	675 545,52	723 142,41	675 545,52	723 142,41
Arvopaperinvälityksestä	458 147,92	596 068,41	458 147,92	596 068,41
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	177 569,07	152 589,98	177 569,07	152 589,98
Vakuutusten välityksestä	7 382 797,61	6 481 610,74	7 382 797,61	6 481 610,74
Takauksista	331 516,17	331 222,29	331 516,17	331 222,29
Muut	-5 621 747,27	-5 677 253,53	-5 621 747,27	-5 677 253,53
Yhteensä	25 039 019,49	22 719 588,12	25 039 773,37	22 720 388,32

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Maksetut toimitusmaksut	2 414 098,05	2 176 602,21	2 414 098,05	2 176 602,21
Muut	266 535,46	272 552,72	266 535,46	272 552,72
Yhteensä	2 680 633,51	2 449 154,93	2 680 633,51	2 449 154,93

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista *	280 275,32	516 631,88	280 275,32	516 631,88
Osakkeista ja osuuksista	95,12	27 430,25	95,12	27 430,25
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	280 370,44	544 062,13	280 370,44	544 062,13
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	1 250,00	3 118,39	1 250,00	3 118,39
Osakkeista ja osuuksista	0,00	-18 246,42	0,00	-18 246,42
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 250,00	-15 128,03	1 250,00	-15 128,03
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	281 620,44	528 934,10	281 620,44	528 934,10
Johdannaisten nettotuotot	-333,32	514,90	-333,32	514,90
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoON arvostettavista	101 926,14	33 657,23	101 926,14	33 657,23
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 546,47	21 168,64	28 546,47	21 168,64
Kaikki yhteensä	411 759,73	584 274,87	411 759,73	584 274,87

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00	-206 413,69	0,00	-206 413,69
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00	219 275,42	0,00	219 275,42
Yhteensä	0,00	12 861,73	0,00	12 861,73
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	8 945 347,04	18 032,23	8 945 347,04	18 032,23
Arvonalentumistappiot	-238,52	0,00	-238,52	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	9 500,00	16 411 243,44	9 500,00	16 411 243,44
Yhteensä	8 954 608,52	16 429 275,67	8 954 608,52	16 429 275,67
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	8 954 608,52	16 442 137,40	8 954 608,52	16 442 137,40

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Suojausinstrumenttien nettotulos	271 720,22	-292 648,61	271 720,22	-292 648,61
Suojauskohteiden nettotulos	-271 720,22	292 648,61	-271 720,22	292 648,61
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokra- ja osinkotuotot	3 758 873,27	3 435 601,68	3 758 699,40	3 335 928,76
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	0,00	42 432,16	0,00	42 432,16
Vuokratulot	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-810 857,72	-513 284,60	-61 590,00	-64 114,00
Myyntitappiot	-26 450,07	-41 456,44	-26 450,07	-41 456,44
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	0,00	-94 307,69	0,00	-94 307,69
Muut kulut	-918 410,09	-2 041 532,56	-2 141 136,24	-1 952 652,85
Yhteensä	2 003 155,39	787 452,55	1 529 523,09	1 225 829,94

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	519 336,72	528 388,38	401 874,10	528 431,80
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	319 327,44	469 273,70	319 327,44	469 273,70
Yhteensä	838 664,16	997 662,08	721 201,54	997 705,50

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Suunnitelman mukaiset poistot	1 756 449,11	2 065 908,29	947 660,98	1 223 635,55
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 756 449,11	2 065 908,29	947 660,98	1 223 635,55

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokrakulut	324 101,20	286 022,36	377 011,20	334 782,36
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	2 553 889,05	474 194,98	2 446 707,09	1 733 547,58
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	24 885,64	0,00	24 885,64
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 261 981,26	5 121 403,11	2 261 981,26	5 121 403,11
Yhteensä	5 139 971,51	5 906 506,09	5 085 699,55	7 214 618,69

13. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2015

Konserni

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	742 941,96	-11 164,94	-188 462,38	543 314,64
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	638,00	3 057,36	0,00	3 695,36
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	743 579,96	-8 107,58	-188 462,38	547 010,00

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

743 579,96 -8 107,58 -188 462,38 547 010,00

Pankki

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	742 941,96	-11 164,94	-188 462,38	543 314,64
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	638,00	3 057,36	0,00	3 695,36
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	743 579,96	-8 107,58	-188 462,38	547 010,00

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

743 579,96 -8 107,58 -188 462,38 547 010,00

14. Tuloverot

Varsinaisesta toiminnasta ja muusta toiminnasta johtuvat tilikauden tuloverot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	2 928 071,86	4 540 960,36	2 928 071,86	4 540 960,36
Tuloverot muusta kuin varsinaisesta toiminnasta				
Tuloverot yhteensä	2 928 071,86	4 540 960,36	2 928 071,86	4 540 960,36

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	-2 780 328,80
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	-12 651,26
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	9 305,69
Yhteensä	-2 783 674,37

15. Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Muun kuin varsinaisen toiminnan kulut	0,00	0,00	0,00	0,00

16. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	34 062 632,72	26 112 522,85	34 062 632,72	26 112 522,85
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	34 062 632,72	26 112 522,85	34 062 632,72	26 112 522,85
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta		0,00		0,00
Talletukset	56 458 561,63	162 121 583,09	56 458 561,63	162 121 583,09
Muut	90 000 000,00	80 000 000,00	90 000 000,00	80 000 000,00
Yhteensä	146 458 561,63	242 121 583,09	146 458 561,63	242 121 583,09
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	180 521 194,35	268 234 105,94	180 521 194,35	268 234 105,94
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

17. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Luotonanto ja takausaamiset sektoreittain				
Yritykset	604 532 260,44	570 129 511,04	626 294 390,48	593 497 154,60
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	70 115 655,52	70 126 443,83	70 115 655,52	70 126 443,83
Julkisyhteisöt	6 182 576,69	7 330 381,85	6 182 576,69	7 330 381,85
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	26 350 503,44	28 552 701,23	26 350 503,44	28 552 701,23
Kotitaloudet	1 672 877 955,37	1 590 260 980,02	1 672 877 955,37	1 590 260 980,02
Ulkomaat	333 145,70	786 795,41	333 145,70	786 795,41
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-774 178,74	-782 286,32	-774 178,74	-782 286,32
Yhteensä	2 379 617 918,42	2 266 404 527,06	2 401 380 048,46	2 289 772 170,62
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	85 891,27	0,00	85 891,27	0,00

Tase-erään sisältyy luottoja

5 393,83

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Luottojen ja takausaamisten arvonalentumiset				
Arvonalentumiset tilikauden alussa	3 223 341,60	3 420 985,88	3 223 341,60	3 420 985,88
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	541 581,02	660 621,34	541 581,02	660 621,34
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-8 107,58	-89 219,06	-8 107,58	-89 219,06
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-131 806,22	-681 981,54	-131 806,22	-681 981,54
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-358 937,84	-87 065,02	-358 937,84	-87 065,02
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	3 266 070,98	3 223 341,60	3 266 070,98	3 223 341,60

18. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

19. Saamistodistukset

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2015

Konserni

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00

Pankki

	Keskuspankki- rahoituksen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2015

Konserni

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30

Pankki

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2015

Konserni

	31.12.2015		31.12.2014	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	21 072 299,67
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 771 299,67
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	151 976,91
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	302 141,91
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	201 117,00	90 000,00	291 117,00	298 481,80
Muut joukkovelkakirjat	6 535 371,30	0,00	6 535 371,30	20 018 699,05
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	21 072 299,67

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Pankki

31.12.2015

31.12.2014

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	21 072 299,67
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 771 299,67
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	151 976,91
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	302 141,91
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	201 117,00	90 000,00	291 117,00	298 481,80
Muut joukkovelkakirjat	6 535 371,30	0,00	6 535 371,30	20 018 699,05
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	21 072 299,67

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

20. Osakkeet ja osuudet

31.12.2015

Konserni

Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00		0,00	0,00
Myytavissä olevat	654 437,73	321 519 215,69	322 173 653,42	0,00
Omistusyhteisyrittösoyakkeet		0,00	0,00	
Tytäryrittösoyakkeet		339 482,01	339 482,01	
Yhteensä	654 437,73	321 858 697,70	322 513 135,43	0,00

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00		0,00	0,00
654 437,73	321 519 215,69	322 173 653,42	0,00
	0,00	0,00	
	339 482,01	339 482,01	
654 437,73	321 858 697,70	322 513 135,43	0,00

Pankki

Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	654 437,73	321 519 215,69	322 173 653,42	0,00
Omistusyhteisyrittösoyakkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
Tytäryrittösoyakkeet	0,00	339 482,01	339 482,01	0,00
Yhteensä	654 437,73	321 858 697,70	322 513 135,43	0,00

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	0,00	0,00	0,00
654 437,73	321 519 215,69	322 173 653,42	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	339 482,01	339 482,01	0,00
654 437,73	321 858 697,70	322 513 135,43	0,00

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoön.

Osakkeet ja osuudet sektoreittain	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Yritykset ja asuntoyhteisöt	468 196,52	467 083,40	468 196,52	467 083,40
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	322 043 256,86	212 397 314,87	322 043 256,86	212 397 314,87
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1 682,05	1 682,05	1 682,05	1 682,05
Kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaiset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	322 513 135,43	212 866 080,32	322 513 135,43	212 866 080,32

21. Johdannaisopimukset

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap -sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	285 418 382,22	3 867 284,40	332,69
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	284 954 131,07	3 865 698,65	0,00
josta rahavirran suojaus	180 000 000,00	3 789 009,44	0,00
Muut swap -sopimukset	464 251,15	1 585,75	332,69
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 867 284,40	332,69

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	164 954 131,07	70 464 251,15	50 000 000,00	0,00	285 418 382,22
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	164 954 131,07	70 000 000,00	50 000 000,00	0,00	284 954 131,07
Muut swap -sopimukset	0,00	464 251,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Ostetut	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 173 363,33

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Ostetut	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	285 418 382,22	3 867 284,40	332,69
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	284 954 131,07	3 865 698,65	0,00
josta rahavirran suojaus	180 000 000,00	3 789 009,44	0,00
Muut swap -sopimukset	464 251,15	1 585,75	332,69
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 867 284,40	332,69

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	164 954 131,07	70 464 251,15	50 000 000,00	0,00	285 418 382,22
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	164 954 131,07	70 000 000,00	50 000 000,00	0,00	284 954 131,07
Muut swap sopimukset	0,00	464 251,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Ostetut	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 173 363,33

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Ostetut	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

22. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
ATK-menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	75 733,00	88 716,00	75 733,00	88 716,00
Yhteensä	75 733,00	88 716,00	75 733,00	88 716,00

Osakkuusyryksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2015

Osakkuusyryksistä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä

euroa

Osakkuusyryksistä johtuvan konsernireservin vielä tulottamatta oleva määrä

euroa

Osakkuusyryksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

23. Aineelliset hyödykkeet

31.12.2015

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
3 874 458,96	4 889 602,91	54 750,00
21 093 887,73	29 474 168,99	38 578 000,00
7 524 241,41	7 825 993,38	11 544 675,00
32 492 588,10	42 189 765,28	50 177 425,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
34 131,31	6 414,00	54 750,00
90 610,00	0,00	0,00
34 915 550,78	20 238 441,47	50 122 675,00
35 040 292,09	20 244 855,47	50 177 425,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

24. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	44 677 099,02	40 704 060,35	5 179 423,09
0,00	979 803,24	1 144 960,26	241 267,98
0,00	-401 826,82	-49 828,72	-66 493,02
0,00	724 920,27	-724 920,27	0,00
-12 983,00	-658 798,06	-1 121 665,63	-550 090,53
0,00	100 000,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	39 434,94
-53 980,90	-1 074 180,95	-7 476 168,78	-2 592 238,06
0,00	-3 250 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
75 733,00	42 189 765,28	32 492 588,10	2 251 304,40

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	21 334 587,72	39 413 934,62	4 229 759,35
0,00	760 247,34	1 144 960,26	241 267,98
0,00	-126 450,41	-5 000,00	-66 493,02
0,00	724 920,27	-724 920,27	0,00
-12 983,00	-61 590,00	-455 971,00	-478 686,98
0,00	100 000,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	39 434,94
-53 980,90	-329 608,04	-4 348 862,40	-2 497 272,21
0,00	-3 250 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	197 815,07	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
75 733,00	20 244 855,47	35 040 292,09	1 468 010,06

25. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Arvopapereiden myyntisaamiset	3 484,50	28 485,00	3 484,50	28 485,00
Maksujenvälityssaamiset	2 897,44	91 372,54	2 897,44	91 372,54
Muut	1 846 312,09	2 409 455,74	1 846 312,09	2 409 455,74
Yhteensä	1 852 694,03	2 529 313,28	1 852 694,03	2 529 313,28

26. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Korot				
Korkosaamiset	5 270 736,81	6 556 313,36	5 270 736,81	6 557 435,39
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	5 270 736,81	6 556 313,36	5 270 736,81	6 557 435,39
Muut				
Muut maksetut ennakkomaksut	11 358,17	323 189,02	11 358,17	323 189,02
Muut siirtosaamiset	377 864,64	441 142,43	133 654,00	410 464,10
Yhteensä	389 222,81	764 331,45	145 012,17	733 653,12
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	5 659 959,62	7 320 644,81	5 415 748,98	7 291 088,51

27. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2015

Konserni

Jaksotuseroista

Tilinpäättösiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	436 147,36
Laskennalliset verovelat	5 249,73
Netto	430 897,63

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	0,00
Laskennalliset verovelat	799 313,36
Netto	-799 313,36

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
	2 309 357,27
691 204,21	20 134 274,87
0,00	-430 897,63
0,00	799 313,36
691 204,21	22 812 047,87

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjatuista laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2015

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
436 147,36	5 249,73	430 897,63
0,00	697 063,80	-697 063,80
436 147,36	702 313,53	-266 166,17

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuihin myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatuihin laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2015

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

Yhteensä

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
100 671 374,35	20 134 274,87	80 537 099,48
100 671 374,35	20 134 274,87	80 537 099,48

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

28. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat**Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015	Kirjanpitoarvo 31.12.2014	Nimellisarvo 31.12.2014
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015	Kirjanpitoarvo 31.12.2014	Nimellisarvo 31.12.2014
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

29. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Arvopapereiden ostovelat	3 449,50	330 475,00	3 449,50	330 475,00
Maksujenvälitysvelat	602 755,83	608 166,41	602 755,83	608 166,41
Muut	2 595 251,96	2 108 293,88	2 523 811,13	1 945 069,39
Yhteensä	3 201 457,29	3 046 935,29	3 130 016,46	2 883 710,80

30. Pakolliset varaukset

31.12.2015

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					844 492,00	844 492,00
+ varausten lisäys					32 241,00	32 241,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					0,00	0,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	876 733,00	876 733,00

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					844 492,00	844 492,00
+ varausten lisäys					32 241,00	32 241,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset						0,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	876 733,00	876 733,00

31. Siirtovelat ja saadut ennakot**Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Korkovelat	4 177 968,52	5 327 295,52	4 177 968,52	5 327 295,52
Saadut korkoennakot	17 056,37	19 635,20	17 056,37	19 635,20
Yhteensä	4 195 024,89	5 346 930,72	4 195 024,89	5 346 930,72

Muut

Muut saadut ennakkomaksut	35 713,59	19 631,69	31 115,41	15 231,69
Muut siirtovelat	13 168 762,49	15 323 134,26	12 942 991,79	15 218 599,07
Yhteensä	13 204 476,08	15 342 765,95	12 974 107,20	15 233 830,76
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	17 399 500,97	20 689 696,67	17 169 132,09	20 580 761,48

32. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2015

	0,00
	0,00
	0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2015**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2015

	0,00
	0,00
	0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2015**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

33. Oma pääoma**Konserni**

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä	254 101 101,46	130 351 669,50	-2 144 687,93	0,00	382 308 083,04
Osuuspääoma	100 890 137,43	90 563 421,02	-160 559,26	0,00	191 292 999,19
Jäsenosuudet	7 384 477,43	539 021,02	-153 289,26	0,00	7 770 209,19
Tuotto-osuudet	93 431 000,00	90 024 400,00	0,00	13 200,00	183 468 600,00
Lisäosuudet	74 660,00	0,00	-7 270,00	-13 200,00	54 190,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	4 336 873,15	128 064,24	-844 927,19	0,00	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08	0,00	0,00		831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 505 118,07	128 064,24	-844 927,19		2 788 255,12
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	146 318 756,18		-1 139 201,48		145 179 554,70
Tilikauden voitto tai tappio		39 660 184,24	0,00		39 660 184,24
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00				0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	409 519,20	0,00	280 613,74	-18 988,69	147 894,15
Osakkeet ja osuudet	64 391,31	13 303,83	0,00	9 500,00	68 195,14
Muut	3 031 207,56	114 760,41	573 802,14	0,00	2 572 165,83
Rahavirran suojaus	3 789 009,44	0,00	573 802,14	0,00	3 215 207,30
laskennalliset verot	-757 801,88	114 760,41	0,00		-643 041,47
Yhteensä	3 505 118,07	128 064,24	854 415,88	-9 488,69	2 788 255,12

Pankki

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	186 883 340,95	119 770 852,81	-2 151 614,59	0,00	304 502 579,17
Osuuspääoma	100 890 221,52	90 563 421,02	-160 559,26	0,00	191 293 083,28
Jäsenosuudet	7 384 561,52	539 021,02	-153 289,26	0,00	7 770 293,28
Tuotto-osuudet	93 431 000,00	90 024 400,00	0,00	13 200,00	183 468 600,00
Lisäosuudet	74 660,00	0,00	-7 270,00	-13 200,00	54 190,00
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00				0,00
Muut sidotut rahastot	4 336 873,15	128 064,24	-844 927,19	0,00	3 620 010,20
Vararahasto	831 755,08				831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 505 118,07	128 064,24	-844 927,19		2 788 255,12
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot					0,00
Vapaat rahastot	2 555 334,70				2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	79 100 911,58		-1 146 128,14		77 954 783,44
Tilikauden voitto tai tappio		29 079 367,55	0,00		29 079 367,55

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	409 519,20	0,00	280 613,74	-18 988,69	147 894,15
Osakkeet ja osuudet	64 391,31	13 303,83	0,00	9 500,00	68 195,14
Muut	3 031 207,56	114 760,41	573 802,14	0,00	2 572 165,83
Rahavirran suojaus	3 789 009,44	0,00	573 802,14	0,00	3 215 207,30
laskennalliset verot	-757 801,88	114 760,41	0,00		-643 041,47
Yhteensä	3 505 118,07	128 064,24	854 415,88	-9 488,69	2 788 255,12

34. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät**Oma pääoma 31.12.2015**Sidottu oma pääoma
Vapaa oma pääoma**Oma pääoma yhteensä**

Konserni	Pankki
194 913 009,40	194 913 093,48
187 395 073,64	109 589 485,69
382 308 083,04	304 502 579,17

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2015Vapaa oma pääoma
- muut jakokelvottomat erät**Voitonjakokelpoiset varat**

Konserni	Pankki
187 395 073,64	109 589 485,69
80 566 646,89	29 547,41
106 828 426,75	109 559 938,28

35. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2015**Konserni**

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis- todistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	55 521 194,35	55 000 000,00	60 000 000,00	10 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	53 239 350,90	182 555 157,78	796 001 847,81	662 242 368,72	685 579 193,21
Saamistodistukset	201 117,00	6 535 371,30	90 000,00	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	117 767 128,62	90 000 000,00	240 000 000,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 968 142 654,59	100 499 716,19	21 802 835,98	348 830,66	16 874 029,85
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".**Pankki**

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-
todistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis- todistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	55 521 194,35	55 000 000,00	60 000 000,00	10 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	53 239 350,90	182 555 157,78	796 001 847,81	662 242 368,72	707 341 323,25
Saamistodistukset	201 117,00	6 535 371,30	90 000,00	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	117 767 128,62	90 000 000,00	240 000 000,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 968 142 654,59	100 499 716,19	22 430 871,93	348 830,66	16 874 029,85
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

36a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2015

Konserni

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrityksiltä ja velat osakkuusyrityksille
Saamiset luottolaitoksilta	174 161 783,50	6 359 410,85	180 521 194,35	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 379 617 918,42	0,00	2 379 617 918,42	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30	
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	0,00	6 554 030,53	
Muu omaisuus	411 436 050,23	66 496,96	411 502 547,19	
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	0,00	447 767 128,62	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 101 308 656,40	6 359 410,87	2 107 668 067,27	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74	
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	44 288 728,09	1 011,04	44 289 739,13	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrityksiltä	Osakkuusyrityksiltä
Saamiset luottolaitoksilta	174 161 783,50	6 359 410,85	180 521 194,35		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 401 380 048,46	0,00	2 401 380 048,46	21 762 130,04	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30		
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	0,00	6 554 030,53		
Muu omaisuus	390 320 135,22	66 496,96	390 386 632,18		
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	0,00	447 767 128,62		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 101 936 692,35	6 359 410,87	2 108 296 103,22	628 035,95	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	21 441 036,68	1 011,04	21 442 047,72		

36b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2015

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	3 776 163,12	3 776 163,12	3 776 163,12	3 776 163,12
Saamiset luottolaitoksilta	180 521 194,35	180 521 194,35	180 521 194,35	180 521 194,35
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 379 617 918,42	2 379 617 918,42	2 401 380 048,46	2 401 380 048,46
Saamistodistukset	6 826 488,30	6 826 488,30	6 826 488,30	6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	322 173 653,42	322 173 653,42	322 173 653,42	322 173 653,42
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	6 554 030,53	6 554 030,53	6 554 030,53
Yhteensä	2 899 808 930,15	2 899 808 930,15	2 921 571 060,19	2 921 571 060,19
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	447 767 128,62	447 767 128,62	447 767 128,62
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 107 668 067,27	2 107 668 067,27	2 108 296 103,22	2 108 296 103,22
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	2 989 160,74	2 989 160,74	2 989 160,74
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 558 424 356,63	2 558 424 356,63	2 559 052 392,58	2 559 052 392,58

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	0,00	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	654 437,74	0,00	0,00	654 437,74
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	3 668 001,53	0,00	3 668 001,53
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74

Pankki

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset		6 826 488,30		6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	654 437,74			654 437,74
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)		3 668 001,53		3 668 001,53
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)		2 989 160,74		2 989 160,74

37. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2015**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**38. Eläkevastuut**

31.12.2015

Konserni Pankki

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

0,00	0,00
0,00	0,00

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön kautta ja Op-Henkivakuutus Oy:n kautta

39. Leasingvuokra- ja muut vuokravastuut

31.12.2015

Konserni Pankki

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

17 409,84	17 409,84
-----------	-----------

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

52 229,52	52 229,52
-----------	-----------

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

0,00	0,00
------	------

Yhteensä

69 639,36	69 639,36
------------------	------------------

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

40. Taseen ulkopuoliset sitoumukset**Konserni****Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2015****Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi****annetut sitoumukset**

Takaukset ja pantit

Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat**sitoumukset**

Arvopapereiden takaisinostositoumukset

Muut

josta luottolupaukset

Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
2 467 770,00	0,00	261 558 993,68	264 026 763,68
0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
0,00	0,00	0,00	0,00
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
0,00	0,00	0,00	0,00
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01

Pankki**Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2015****Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi****annetut sitoumukset**

Takaukset ja pantit

Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat**sitoumukset**

Arvopapereiden takaisinostositoumukset

Muut

josta luottolupaukset

Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
2 467 770,00	0,00	261 558 993,68	264 026 763,68
0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
0,00	0,00	0,00	0,00
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
0,00	0,00	0,00	0,00
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01

41. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2015

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2017-2024 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

Koy Tampereen Hämeenkatu 12, tarkistusvastuu

Koy Hämeenkivi, tarkistusvastuu

45 326,14
34 152,96
2 777 893,59
2 857 372,69

42. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

Tiedot sisältävät 31.12.2015 mukaissan hallinnon palkkiot ja vastuut

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2015

Vakinainen kokoaikainen henkilöstö

Vakinainen osa-aikainen henkilöstö

Määräaikainen henkilöstö

Yhteensä

Konserni		Pankki	
Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
273	-1	273	-1
0	0	0	0
39	-4	39	-4
312	-5	312	-5

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2015

Hallintoneuvoston jäsenet

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

josta toimitusjohtaja Mikko Rosenlundille maksetut palkat ja palkkiot

sekä luontoisedut

Konserni	Pankki
Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot
29 510,00	29 510,00
812 310,00	812 310,00
446 542,00	446 542,00
11 833,00	11 833,00

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 800,00 euroa kuukaudessa ja kokouspalkkiota 350,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota myös 350,00 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 2 000,00 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajalle 1 000,00 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan palkkiota 430,00 euroa kuukaudessa sekä kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitustyöskentelystä erillisiä palkkiota tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 tai 6 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Tampereen Seudun Op liittyi OP-Henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2015 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2015 on noin 5,3 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2015 kirjattiin palkkiota yhteensä 621 603 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän osakeperusteinen palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon osakepalkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP:n ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

OP Osuuskunnan tekemän Pohjolan osakkeiden ostotarjouksen johdosta koko tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP:n liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvitettyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.

Palkkion arvoa jakotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta ja työ- tai toimitusuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa tai tätä korkeamman kahden kuukauden kiinteän bruttopalkan. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkiota tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästyminen euroraja ylittyi, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OP:n liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2015

Tilintarkastuksesta
Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot
Veroneuvonta
Muut palvelut
Yhteensä

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
	26 676,56	21 716,56
	5 536,80	5 536,80
	0,00	0,00
	2 091,68	2 091,68
	34 305,04	29 345,04

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2015

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	633 293,07	0,00	111 141,23	522 151,84	295 877,49
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 674 275,23	20 445,27	0,00	1 694 720,50	58 745,77
Yhteensä	2 307 568,30	20 445,27	111 141,23	2 216 872,34	354 623,26

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja kuitenkin siten, että hallintoneuvoston puheenjohtajiston ja hallituksen jäsenten osalta sovelletaan henkilökunnan luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin

Eläkesitoumukset

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
		0,00
		0,00
	0,00	0,00
		0,00
		0,00

Lähipiiri**Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä 31.12.**

Arvon alentumistappiot 1.1.
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella
Arvon alentumistappiot 31.12.

Saamistodistukset 31.12.

Arvon alentumistappiot 1.1.
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella
Arvon alentumistappiot 31.12.

Osakkeet ja osuudet 31.12.

Arvon alentumistappiot 1.1.
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella
Arvon alentumistappiot 31.12.

Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.

	Omistus	Hallinto-henkilöt	Osakkuus-yritys	Muut
	0,00	3 226 781,29	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	359 015,26	0,00	0,00

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jolle omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisäryitykset).

43. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2015

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäryritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	100,00 %	23 009 199,02	-33 228,38
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Hämeenkivi	100,00 %	3 756 976,40	100,99
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Tytäryritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	471 572,02	-387 765,40
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Pankki-Häme	100,00 %	4 906 679,59	17 241,22
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Poutunkulma	100,00 %	442 699,47	9,53
Kotipaikka:	Nokia			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Savion Tontit	100,00 %	219 457,17	-3 226,48
Kotipaikka:	Kerava			
Yrityksen nimi:	Lempäälän Kassatalo Oy	100,00 %	633 864,40	-14 005,31
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Sääksjärven Pankkitalo	100,00 %	390 759,32	4,73
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Peliitti	82,00 %	433 927,46	23,32
Kotipaikka:	Hämeenkyrö			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vehnämyllynkatu 4	52,67 %	764 579,42	27,00
Kotipaikka:	Tampere			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Aleksinvirasto Oy	43,08 %	963 836,11	-189,96
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Lempäälän OP-Center Oy	39,03 %	3 238 035,54	1 075,90
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vammalan Nikkelimarkka	27,83 %	4 993 609,10	4,68
Kotipaikka:	Vammala			
Yrityksen nimi:	Ylöjärven Liikekeskus Oy	25,85 %	2 110 358,27	21 810,00
Kotipaikka:	Ylöjärvi			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Keskushervanta	23,28 %	1 583 119,00	0,22
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Rientorinne	20,10 %	242 467,95	-319,70
Kotipaikka:	Akaa			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tahko Twinhills	20,00 %	3 044 393,54	-1 697,16
Kotipaikka:	Nilsjä			

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yrietykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

44. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta

Ei ole.

45. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

46. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2015

Jäsenten lukumäärä
Maksamatta olevat osuusmaksut
Irtisanotut jäsenosuusmaksut
Irtisanotut lisäosuusmaksut
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut

89 497
1 429,53
245 920,08
5 390,00
13 672 800,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2015-2016 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

47. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili
Määräaikaiss- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset
Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä
Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)
OP-eläkesäästön eläketililtä veloitettujen sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot
Tilikauden aikana säästämisestä maksetut eläkkeet

31.12.2015
179 995,76
0,00
179 995,76
1 933 858,01
3 057,16
0,00

Tuloslaskelma ja tase

Tampereen Seudun Op konserni (573008KONS)

12 / 2015

12 / 2014

KONSERNITILINPÄÄTÖS
TULOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	39 900 049,09	45 714 218,87
KORKOKULUT	-7 419 982,41	-13 074 315,44
KORKOKATE	32 480 066,68	32 639 903,43
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIOITUKSISTA	17 379 309,76	5 194 542,41
PALKKIOTUOTOT	24 925 722,21	22 599 195,09
PALKKIOKULUT	-2 660 902,75	-2 426 805,11
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	411 383,59	638 670,65
Arvopaperikaupan nettotuotot	382 970,71	617 585,49
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 412,88	21 085,16
MYYÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	8 945 163,72	16 094 954,37
SIOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	1 999 570,99	783 051,27
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	820 800,27	976 179,51
HALLINTOKULUT	-31 800 657,91	-30 013 281,22
Henkilöstökulut	-16 049 093,72	-16 605 675,91
Palkat ja palkkiot	-13 218 577,78	-13 723 741,70
Henkilösivukulut	-2 830 515,94	-2 881 934,21
Eläkekulut	-2 098 483,62	-2 128 808,49
Muut henkilösivukulut	-732 032,32	-753 125,72
Muut hallintokulut	-15 751 564,19	-13 407 605,31
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-1 736 077,11	-2 039 508,27
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-5 073 916,51	-5 768 859,47
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	-565 201,91	142 514,02
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	45 125 261,03	38 820 556,68
TULOVEROT	-5 593 215,34	-7 167 355,98
Tilikauden verot	-2 927 104,33	-4 432 198,85
Aikaisempien tilikausien verot	0,00	-81 627,45
Laskennallinen vero	-2 666 111,01	-2 653 529,68
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	39 532 045,69	31 653 200,70
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	39 532 045,69	31 653 200,70
MUUN KUIN VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KULUT	0,00	0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	39 532 045,69	31 653 200,70

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	3 776 163,12	3 448 996,93
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	180 521 194,35	267 084 165,90
Vaadittaessa maksettavat	34 062 632,72	25 021 729,83
Muut	146 458 561,63	242 062 436,07
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	2 379 617 918,42	2 248 557 172,19
Vaadittaessa maksettavat	0,00	0,00
Muut	2 379 617 918,42	2 248 557 172,19
SAAMISTODISTUKSET	6 826 488,30	20 013 800,85
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	6 826 488,30	20 013 800,85
OSAKKEET JA OSUUDET	322 173 653,42	210 926 017,24
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	339 482,01	339 482,01
JOHDANNAISSOPIMUKSET	6 554 030,53	7 040 465,71
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	75 733,00	88 716,00
Muut pitkävaikutteiset menot	75 733,00	88 716,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	76 933 657,78	78 544 935,14
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	42 189 765,28	41 300 795,32
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	32 492 588,10	34 665 003,79
Muut aineelliset hyödykkeet	2 251 304,40	2 579 136,03
MUUT VARAT	1 852 694,03	2 502 988,07
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	5 659 959,62	7 267 327,12
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	691 204,21	586 515,23
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 985 022 178,79	2 846 400 582,39
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA	2 602 714 095,76	2 596 342 104,14
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	447 767 128,62	346 771 837,69
Keskuspankeille	0,00	0,00
Luottolaitoksille	447 767 128,62	346 771 837,69
Vaadittaessa maksettavat	17 767 128,62	6 771 837,69
Muut	430 000 000,00	340 000 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	2 107 668 067,27	2 201 829 264,71
Talletukset	2 107 317 100,94	2 201 352 025,74
Vaadittaessa maksettavat	1 915 744 447,99	1 869 340 700,09
Muut	191 572 652,95	332 011 325,65
Muut velat	350 966,33	477 238,97
Vaadittaessa maksettavat	2 135,67	2 480,72
Muut	348 830,66	474 758,25
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	2 989 160,74	3 173 696,02
MUUT VELAT	4 078 190,29	3 847 998,84
Muut velat	3 201 457,29	3 020 272,84
Pakolliset varaukset	876 733,00	827 726,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	17 399 500,97	20 541 312,53
LASKENNALLISET VEROVELAT	22 812 047,87	20 177 994,35
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	382 308 083,04	250 058 478,25
Osake- ja osuuspääoma	191 292 999,19	100 651 507,43
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	7 770 209,19	7 343 327,43
Lisäosuudet	54 190,00	74 280,00
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	93 233 900,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	3 756 013,81
Vararahasto	831 755,08	300 000,00
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	3 456 013,81
Käypään arvoon arvostamisesta, saamistodistukset	184 867,69	497 456,26
Käypään arvoon arvostamisesta muista	85 243,93	33 551,55
Rahavirran suojausrahasto	3 215 207,30	3 789 009,44
Laskennalliset verot /rahavirran suojaus	-643 041,47	-757 801,88
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston saamistodistuksista	-36 973,54	-99 491,25
Laskennalliset verot käyvän arvon rahaston muista	-17 048,79	-6 710,31
Vapaat rahastot	2 555 334,70	0,00
Muut rahastot	2 555 334,70	0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	145 307 693,25	113 997 756,31
Tilikauden voitto tai tappio	39 532 045,69	31 653 200,70
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 985 022 178,79	2 846 400 582,39

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUKUKSET	55 538 137,67	47 043 087,72
Takaukset ja pantit	55 538 137,67	47 043 087,72
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUKUKSET	208 488 626,01	147 681 648,10
Muut	208 488 626,01	147 681 648,10
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	264 026 763,68	194 724 735,82

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI		
OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2015	1.1. -31.12.2014
Korkotuotot	40 278 801,50	46 141 859,93
Korkokulut	7 419 875,77	13 074 188,92
KORKOKATE	32 858 925,73	33 067 671,01
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	17 379 309,76	5 194 542,41
Muista yrityksistä	17 379 309,76	5 194 542,41
Palkkiotuotot	24 926 476,09	22 599 995,29
Palkkiokulut	2 660 902,75	2 426 805,11
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	411 383,59	638 670,65
Arvopaperikaupan nettotuotot	382 970,71	617 585,49
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 412,88	21 085,16
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	8 945 163,72	16 094 954,37
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1 525 938,69	1 221 428,66
Liiketoiminnan muut tuotot	703 337,65	976 222,93
Hallintokulut	31 800 657,91	30 013 281,22
Henkilöstökulut	16 049 093,72	16 605 675,91
Palkat ja palkkiot	13 218 577,78	13 723 741,70
Henkilösivukulut	2 830 515,94	2 881 934,21
Eläkekulut	2 098 483,62	2 128 808,49
Muut henkilösivukulut	732 032,32	753 125,72
Muut hallintokulut	15 751 564,19	13 407 605,31
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	927 288,98	1 197 235,53
Liiketoiminnan muut kulut	5 019 644,55	7 076 972,07
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	565 201,91	-142 514,02
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	45 776 839,13	39 221 705,41
Tilinpäätössiirrot	13 901 644,00	13 057 366,00
Tuloverot	2 923 966,13	4 491 233,17
Tilikauden verot	2 927 104,33	4 432 198,85
Aikaisempien tilikausien verot	0,00	81 627,45
Laskennallinen vero	-3 138,20	-22 593,13
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	28 951 229,00	21 673 106,24
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	28 951 229,00	21 673 106,24

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA		
Käteiset varat	3 776 163,12	3 448 996,93
Saamiset luottolaitoksilta	180 521 194,35	267 084 165,90
Vaadittaessa maksettavat	34 062 632,72	25 021 729,83
Muut	146 458 561,63	242 062 436,07
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 401 380 048,46	2 271 924 815,75
Muut	2 401 380 048,46	2 271 924 815,75
Saamistodistukset	6 826 488,30	20 013 800,85
Muilta	6 826 488,30	20 013 800,85
Osakkeet ja osuudet	322 173 653,42	210 926 017,24
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	7 040 465,71
Aineettomat hyödykkeet	75 733,00	88 716,00
Aineelliset hyödykkeet	56 753 157,62	55 432 401,23
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	20 244 855,47	18 774 094,30
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	35 040 292,09	34 933 868,79
Muut aineelliset hyödykkeet	1 468 010,06	1 724 438,14
Muut varat	1 852 694,03	2 502 988,07
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	5 415 748,98	7 237 770,82
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 985 668 393,82	2 846 039 620,51
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	346 771 837,69
Luottolaitoksille	447 767 128,62	346 771 837,69
Vaadittaessa maksettavat	17 767 128,62	6 771 837,69
Muut	430 000 000,00	340 000 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 108 296 103,22	2 201 967 362,84
Talletukset	2 107 945 136,89	2 201 490 123,87
Vaadittaessa maksettavat	1 916 372 483,94	1 869 478 798,22
Muut	191 572 652,95	332 011 325,65
Muut velat	350 966,33	477 238,97
Vaadittaessa maksettavat	2 135,67	2 480,72
Muut	348 830,66	474 758,25
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	3 173 696,02
Muut velat	4 006 749,46	3 684 774,35
Muut velat	3 130 016,46	2 857 048,35
Pakolliset varaukset	876 733,00	827 726,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	17 169 132,09	20 432 377,34
Laskennalliset verovelat	266 166,17	462 479,05
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 580 494 440,30	2 576 492 527,29
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	100 671 374,35	86 452 956,00
Poistoero	0,00	47 556,00
Vapaaehtoiset varaukset	100 671 374,35	86 405 400,00
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	191 293 083,28	100 651 591,52
Jäsenosuudet	7 770 293,28	7 343 411,52
Lisäosuudet	54 190,00	74 280,00
Tuotto-osuudet	183 468 600,00	93 233 900,00
Muut sidotut rahastot	3 620 010,20	3 756 013,81
Vararahasto	831 755,08	300 000,00
Käyvän arvon rahasto	2 788 255,12	3 456 013,81
Vapaat rahastot	2 555 334,70	0,00
Muut rahastot	2 555 334,70	0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	78 082 921,99	57 013 425,65
Tilikauden voitto (tappio)	28 951 229,00	21 673 106,24
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	304 502 579,17	183 094 137,22
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 985 668 393,82	2 846 039 620,51
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	55 538 137,67	47 043 087,72
Takaukset ja pantit	55 538 137,67	47 043 087,72
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	208 488 626,01	147 681 648,10
Muut	208 488 626,01	147 681 648,10
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	264 026 763,68	194 724 735,82

TAMPEREEN SEUDUN OP KONSERNI

	2015	2014
RAHOITUSLASKELMA		
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Kauden voitto	39 660 184,24	31 653 200,70
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	3 540 417,21	-6 870 040,79
LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-111 273 226,34	-24 529 204,37
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	95 663 021,46	113 669 202,44
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-114 084 924,37	-28 709 651,31
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	13 804 250,00	1 461 218,20
Osakkeet ja osuudet	-109 633 038,84	-108 272 840,01
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	640 160,97	-4 941 002,23
Muut varat	2 337 304,44	2 263 868,54
LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)	-11 642 707,64	-27 281 658,04
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	99 295 290,93	6 121 142,60
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-110 240 306,42	-25 663 915,05
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-697 692,15	-7 738 885,59
Maksetut tuloverot	-5 632 433,04	-110 356,65
Saadut osingot	17 506 518,28	5 194 542,41
A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-79 715 332,52	-27 027 702,51
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 386 228,24	-985 499,47
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	32 058,08	190 521,99
B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-1 354 170,16	-794 977,48
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	-64 617 801,34
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	90 563 421,02	93 447 611,30
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-160 559,26	-136 982,51
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-1 146 128,14	-8 779,85
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00
C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	89 256 733,62	28 684 047,60
D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN	-109,74	-75,71
E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT	1 180 947,88	
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D+E)	9 368 069,08	861 291,90
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	28 470 726,76	27 609 434,85
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	37 838 795,84	28 470 726,76
RAHAVAROJEN MUUTOS	9 368 069,08	861 291,91
Saadut korot	41 468 045,03	47 886 853,09
Maksetut korot	8 632 579,04	14 011 126,18

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-1 250,00	15 128,03
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	109,74	0,00
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-9 261,48	-16 283 111,97
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	2 567 306,83	2 647 100,56
Saamisten arvonalentumiset	607 717,23	-58 239,28
Muut	375 794,89	6 789 179,72
	3 540 417,21	-6 889 942,94

Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa

Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	-12 854,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	32 756,15
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	0,00	19 902,15

Oikaisut yhteensä **3 540 417,21** **-6 870 040,79**

Rahavarat

Käteiset varat	3 776 163,12	3 448 996,93
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	34 062 632,72	25 021 729,83
Rahavarat yhteensä	37 838 795,84	28 470 726,76

TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKKI

	2015	2014
RAHOITUSLASKELMA		
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Kauden voitto	29 079 367,55	21673106,24
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	13 153 166,16	2219759,05
LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-110 765 446,38	-23252033,42
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0
Saamiset luottolaitoksilta	95 663 021,46	113669202,4
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-112 479 410,85	-31615676,25
Leasingkohteet	0,00	0
Saamistodistukset	13 804 250,00	1461218,2
Osakkeet ja osuudet	-109 633 038,84	-108272840
Johdannaispimukset	0,00	0
Sijoituskiinteistöt	-672 226,93	-273945,27
Muut varat	2 551 958,78	1780007,47
LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)	-11 182 419,85	-28374533,85
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	99 295 290,93	6121142,6
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-109 750 368,60	-26521538,04
Johdannaispimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0
Muut velat	-727 342,18	-7974138,41
Maksetut tuloverot	-5 632 433,04	-110356,65
Saadut osingot	17 506 518,28	5194542,41
A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-79 715 332,52	-27733701,98
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 386 228,24	-279415,9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	32 058,08	190521,99
B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-1 354 170,16	-88893,91
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	-64617801,34
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	90 563 421,02	93447611,3
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-160 559,26	-137066,6
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-1 146 128,14	-8779,85
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0
C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	89 256 733,62	28683963,51
D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN	-109,74	-75,71
E. SULAUTUNEEN PANKIN RAHAVARAT	1 180 947,88	
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)	9 368 069,08	861291,91
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	28 470 726,76	27609434,85
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	37 838 795,84	28470726,76
RAHAVAROJEN MUUTOS	9 368 069,08	861291,91
Saadut korot	41 847 919,47	47561527,94
Maksetut korot	8 632 472,40	14010999,66

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-1 250,00	15128,03
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	109,74	75,71
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-9 261,48	-16283111,97
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	14 849 304,98	14413023,22
Saamisten arvonalentumiset	607 717,23	-58239,28
Muut	-2 293 454,31	4112981,19
	13 153 166,16	2199856,9
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	-12854
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	32756,15
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0
	0,00	19902,15
Oikaisut yhteensä	13 153 166,16	2219759,05
Rahavarat		
Käteiset varat	3 776 163,12	3448996,93
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	34 062 632,72	25021729,83
Rahavarat yhteensä	37 838 795,84	28470726,76

OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, PL 308, 00101 Helsinki.

1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätöseriaatteiden noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja eriä.

1.4 OSUUSPANKIN SULAUTUMISEN KÄSITTELY

Tilikauden aikana Karkun Osuuspankki sulautui Tampereen Seudun Osuuspankkiin. Sulautuminen merkittiin kaupparekisteriin 31.10.2015. Karkun Osuuspankin sulautumishetken varat, velat ja varaukset on yhdistelty vastaanottaneen osuuspankin taseeseen kirjanpitoarvostaan. Sulautumishetken oman pääoman erät - vastaten nettovarojen ja sulautumisvastikkeen erotusta - on merkitty vastaanottaneen osuuspankin sidotun ja vapaan oman pääoman tileille siten, ettei sulautuneen ja vastaanottaneen osuuspankin sulautumista edeltäneiden sidottujen ja vapaiden omien pääomien yhteismäärät jatkuvuusperiaatteen mukaisesti ole muuttuneet sulautumisen seurauksena.

Tampereen Seudun Osuuspankin viralliseen tuloslaskelmaan sisältyy sulautuneen Karkun Osuuspankin tulos sulautumisen jälkeiseltä ajalta 1.11. – 31.12.2015. Ennen sulautumista kertynyt sulautuneen pankin tulos esitetään vastaanottaneen pankin kertyneissä voittovaroissa.

Tasekirjaan sisältyy tilinpäätöksen lisäksi myös pro forma tilinpäätöslukuja. Toimintakertomuksessa on vertailukelpoisuuden parantamiseksi käytetty pro forma lukuja vertailutietoina sekä kaikissa tuloslaskelmaa kuvaavissa tiedoissa. Toimintakertomuksen tunnusluvut on esitetty pro forma tiedoin. Pro forma tuloslaskelmaan on sisällytetty sulautuneen osuuspankin tuloslaskelmaerät koko tilikaudelta 1.1. – 31.12.2015. Pro forma tuloslaskelman ja taseen vertailutilikaudelle on sisällytetty myös sulautuneen osuuspankin tuloslaskelma- ja taseerät.

1.5 YHDISTELYPERIAATTEET

1.5.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Osuuspankin konsernin muodostaa emo-osuuspankki ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryritysten tilinpäätökset yhdistellään hankintamenetelmällä. Osakkuusyrietykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20 – 50 prosenttia yrityksen äänivallasta, tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa.

Merkitykseltään vähäiset tytär- ja osakkuusyrietykset jätetään yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Tällaisia ovat tytär- ja osakkuusyrietykset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa. Jos konsernin tällaisen tytär- tai osakkuusyrietyksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyrietysten taseiden loppusummien kanssa on vähintään viisi prosenttia konsernitaseen loppusummasta, yhdistellään se konsernitilinpäätökseen.

Tilikauden aikana hankitut tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään myyntihetkeen asti.

1.5.2 Konsolidointi

Tytäryritysten hankintamenot eliminoidaan hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Hankintahetken oman pääoman määrän ylittävä tai alittava osuus hankintamenosta esitetään taseessa konserniliikearvona tai konsernireservinä siltä osin kuin niitä ei ole kohdistettu omaisuus- tai velkaerien lisäykseksi tai vähennykseksi. Konserniliikearvo poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa eliminoidaan konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistön osuus erotetaan tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetään omana eränään tuloslaskelmassa ja taseessa omassa pääomassa. Vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä.

Osakkuusyrietyksistä konsernituloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yritysten tilikauden voitosta tai tappiosta ja esitetään tuloslaskelmassa omana eränään rivillä Osuus osakkuusyrietysten tuloksesta. Tuloksessa huomioidaan myös osakkuusyrietysten poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos laskennallisella verovelalla vähennettynä. Konsernitaseessa osakkuusyrietysten hankintameno ja konsernin edellisen tilikauden tulokseen ja tilikauden tulokseen lisätään tai vähennetään konsernin osuus hankinnan jälkeisistä muutoksista nettovarallisuudesta.

Konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö voi jättää erillistilinpäätöksessään tekemättä suunnitelman mukaiset poistot. Konsernitilinpäätöksessä poistot oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

1.6 RAHOITUSINSTRUMENTIT

1.6.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

1.6.2 Luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja –velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintameno sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

1.6.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.6.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätökseen voidaan tietyin edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja –velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Osuuspankilla ei ole tähän erään luokiteltuja rahoitusvelkoja.

1.6.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättyinä päivinä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.6.2.4 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin.

Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskontatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävässä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuus erä myydään, saamistodistus eräänntyy tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävässä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintamennon. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6.2.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaeä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.6.3 Pitkäaikaissäätämissopimukset

Pitkäaikaissäätämislain (PS-lain) mukaisella sidotulla ja verotuetulla eläkesäästämissopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jonka ehtojen mukaan säästövarat ovat nostettavissa vasta, kun säästövaroihin oikeutettu saavuttaa määrätyn iän tai kun muu ehdoissa mainittu säästövaroihin oikeutetun elämäntilanteeseen liittyvä erityinen nostoperuste täyttyy. Säästämistilille talletetut rahat palveluntarjoajan on sijoitettava säästämissopimuksessa tarkemmin määrättyllä tavalla pitkäaikaissäätämisestä annetussa laissa määriteltäviin kohteisiin siltä osin kuin niitä ei ole sovittu jätettäväksi säästämistilille.

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

1.6.4 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuus myydyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

1.6.5 Johdannaissopimukset

Osuuspankki tekee johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Sopimusvastapuolena on aina Pohjola Pankki Oyj. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvomuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

1.6.5.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehtoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeytyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

1.6.5.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina Pohjola Pankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisten ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

1.6.5.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaistrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

1.6.5.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

. Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtoveloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaissopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

Suojauslaskenta lopetetaan ennaikaisesti vain jos suojattavaa lainakantaa ei enää ole.

1.7 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankilla on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisäateistä oikeutta kuittaamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

1.8 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssveja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

1.9 OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ JA SAMAAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyhtiöihin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintamenuon, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintamenu, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintamenuon. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.10 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintamenuo aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintamenuon. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintamenuo, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.11 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1.11.1.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöistä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruseränmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

1.11.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määritettäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruseräparannukset aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä ja niihin kohdistuvat tuotot esitetään tuloslaskelman erässä Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut erässä Liiketoiminnan muut kulut.

1.11.2.1 Arvonorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonnäytymismenetelmät

Arvonorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenua olennaisesti suurempi. Arvonorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

1.11.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

1.11.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenuon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoin kuluksi.

Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintamenu, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.11.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluviene aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta

1.12 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

1.13 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.14 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Osuuspankin tilinpäätöksessä omaan pääomaan luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille samansuuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.15 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Konserniyritysten erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Vapaaehtoiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn

luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä vapaaehtoisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirrot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Vapaaehtoisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Konsernituloslaskelmassa niiden muutos merkitään jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

1.16 TYÖSUHDE-ETUUDET

1.16.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

1.16.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.16.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Osuuspankin lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko osuuspankin henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat osuuspankeissa toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suussa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017. OP Osuuskunnan tekemän Pohjolan osakkeiden ostotarjouksen johdosta koko tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 – 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn liikkeeseen laskemina debenttuureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debenttuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suussa erässä vuosina 2018 – 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.17 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Tuloverojen jakautuminen varsinaisesta ja muusta toiminnasta johtuviin veroihin esitetään liitetiedoissa.

Konsernin tuloslaskelmaan merkittävä laskennallisen veron muutos muodostuu tilinpäätössiirtoihin, yhdistelytoimenpiteisiin ja konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvista eristä.

1.18 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

1.19 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimiitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

1.20 VIRANOMAISMAKSUT

Suomen talletussuojajärjestelmää ja sitä koskevaa lainsäädäntöä on muutettu 1.1.2015 alkaen. Vuoteen 2014 asti talletussuojasta on vastannut vanha talletussuojarahasto. Vuoden 2015 alusta talletussuojasta vastaa uusi viranomainen, Rahoitusvakuusvirasto. Rahoitusvakuusviraston tehtävänä on hallinnoida uutta perustettua rahoitusvakuusrahastoa, joka koostuu vakuusmaksuin kartutettavasta kriisintarkkaisu- ja vakuusrahastosta ja talletussuojamaksuin kartutettavasta talletussuojarahastosta (uusi talletussuojarahasto). Viranomaismaksut kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.20.1 Vakuusmaksu

Vakuusmaksuja kerätään vuonna 2015 siten, että niiden yhteismäärä vastaa 0,1 prosenttia Suomessa 31.7.2015 olevien korvattavien talletusten määrästä. Luottolaitoksilta kerättävät vakuusmaksut siirretään edelleen EU:n

yhteiseen kriisintarkkaisuun, jota hallinnoi EU:n kriisintarkkaisuun (Single Resolution Board, SRB). Vuonna 2015 kutakin pankkia hyvitetään vakuusmaksuissa samassa suhteessa kuin se on aiemmin maksanut pankkiveroa (laki väliaikaisesta pankkiverosta oli voimassa 2013-2014). Vakuusmaksusta ei tule osuuspankille kuluvaikutusta v. 2015. Vuonna 2014 osuuspankit kirjasiivat pankkiveroa liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.20.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakuusrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tule osuuspankille kuluvaikutusta v. 2015.

1.20.3 Rahoitusvakuusviraston hallintomaksu

Rahoitusvakuusviraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

1.20.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

1.20.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen Ryhmän jäsenpankeille.

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista
- 14 Tuloverot
- 15 Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut

Tasetta koskevat liitetiedot

- 16 Saamiset luottolaitoksilta
- 17 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 18 Leasingkohteet
- 19 Saamistodistukset
- 20 Osakkeet ja osuudet
- 21 Johdannaissopimukset
- 22 Aineettomat hyödykkeet
- 23 Aineelliset hyödykkeet
- 24 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 25 Muut varat
- 26 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 27 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 28 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 29 Muut velat
- 30 Pakolliset varaukset
- 31 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 32 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 33 Oma pääoma
- 34 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 35 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2015
- 36a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2015
- 36b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2015

Muut liitetiedot

- 37 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2015
- 38 Eläkevastuut
- 39 Leasingvuokra- ja muut vuokravastuut
- 40 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 41 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 42 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 43 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2015
- 44 Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 45 Notariaattitoiminta
- 46 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2015
- 47 Pitkäaikaissäätämispalvelu

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Saamisista luottolaitoksilta	2 598 723,35	5 845 103,68	2 598 723,35	5 845 103,68
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	35 873 790,33	37 358 112,74	36 252 564,72	37 785 948,80
Saamistodistuksista	512 718,45	1 756 512,51	512 718,44	1 756 512,51
Johdannaissopimuksista	912 026,22	752 087,92	912 026,22	752 087,92
josta rahavirran suojaus	1 712 997,12	1 461 519,73	1 712 997,12	1 461 519,73
Muut korkotuotot	2 790,74	2 402,02	2 768,77	2 207,02
Yhteensä	39 900 049,09	45 714 218,87	40 278 801,50	46 141 859,93
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	32 720,83	-35 616,62	32 720,83	-35 616,62

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Veloista luottolaitoksille	1 041 502,71	1 275 129,68	1 041 401,07	1 275 129,68
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	6 377 398,73	10 757 143,64	6 377 398,73	10 757 143,64
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	1 041 044,28	0,00	1 041 044,28
Muut korkokulut	1 080,97	997,84	1 075,97	871,32
Yhteensä	7 419 982,41	13 074 315,44	7 419 875,77	13 074 188,92

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2015		2014	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	378 774,38		427 836,06	
Korkokulut				

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2015	2014
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut tuotot	0,00	0,00
Muut kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	3 544,17	0,00	3 544,17
Myytavissä olevista	17 379 309,76	5 190 998,24	17 379 309,76	5 190 998,24
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyriksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	17 379 309,76	5 194 542,41	17 379 309,76	5 194 542,41

5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Luotonannosta	7 723 181,51	7 128 304,05	7 723 935,39	7 129 104,27
Talletuksista	225 136,96	246 872,66	225 136,96	246 872,66
Maksuliikenteestä	8 444 563,81	8 002 832,32	8 444 563,81	8 002 832,32
Rahastoista	2 084 622,27	1 891 397,38	2 084 622,27	1 891 397,38
Omaisuuudenhoidosta	3 037 511,38	2 708 725,22	3 037 511,38	2 708 725,22
Lainopillisista tehtävistä	662 695,37	710 221,20	662 695,37	710 221,20
Arvopaperinvälityksestä	457 660,10	595 102,10	457 660,10	595 102,10
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	177 382,00	152 589,98	177 382,00	152 589,98
Vakuutusten välityksestä	7 353 745,73	6 445 350,42	7 353 745,73	6 445 350,42
Takauksista	331 516,17	331 222,29	331 516,17	331 222,29
Muut	-5 572 293,09	-5 613 422,55	-5 572 293,09	-5 613 422,55
Yhteensä	24 925 722,21	22 599 195,07	24 926 476,09	22 599 995,29

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Maksetut toimitusmaksut	2 397 086,34	2 158 299,26	2 397 086,34	2 158 299,26
Muut	263 816,41	268 505,85	263 816,41	268 505,85
Yhteensä	2 660 902,75	2 426 805,11	2 660 902,75	2 426 805,11

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Saamistodistuksista *	280 032,77	516 631,88	280 032,77	516 631,88
Osakkeista ja osuuksista	95,12	27 430,25	95,12	27 430,25
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	280 127,89	544 062,13	280 127,89	544 062,13
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	1 250,00	3 118,38	1 250,00	3 118,39
Osakkeista ja osuuksista	0,00	-18 246,41	0,00	-18 246,42
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 250,00	-15 128,03	1 250,00	-15 128,03
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	281 377,89	528 934,10	281 377,89	528 934,10
Johdannaisten nettotuotot	-333,32	514,90	-333,32	514,90
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoan arvostettavista	101 926,14	88 136,49	101 926,14	88 136,49
Valuuttatoiminnan nettotuotot	28 412,88	21 085,16	28 412,88	21 085,16
Kaikki yhteensä	411 383,59	638 670,65	411 383,59	638 670,65

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00	-206 327,31	0,00	-206 327,31
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00	219 172,41	0,00	219 172,41
Yhteensä	0,00	12 845,10	0,00	12 845,10
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	8 945 347,04	18 169,71	8 945 163,72	18 169,71
Arvonalentumistappiot		0,00		0,00
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty		16 063 939,56		16 063 939,56
Yhteensä	8 945 347,04	16 082 109,27	8 945 163,72	16 082 109,27
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	8 945 347,04	16 094 954,37	8 945 163,72	16 094 954,37

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Suojausinstrumenttien nettotulos	271 720,22	-291 201,72	271 720,22	-291 201,72
Suojauskohteiden nettotulos	-271 720,22	291 201,72	-271 720,22	291 201,72
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokra- ja osinkotuotot	3 752 583,27	3 427 953,68	3 752 409,40	3 328 280,76
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	0,00	42 432,16	0,00	42 432,16
Vuokratulot	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-810 857,72	-513 284,60	-61 590,00	-64 114,00
Myyntitappiot	-26 450,07	-41 456,44	-26 450,07	-41 456,44
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	0,00	-94 307,69	0,00	-94 307,69
Muut kulut	-915 704,49	-2 038 285,84	-2 138 430,64	-1 949 406,13
Yhteensä	1 999 570,99	783 051,27	1 525 938,69	1 221 428,66

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	502 229,52	507 890,38	384 766,90	507 933,80
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	318 570,75	468 289,13	318 570,75	468 289,13
Yhteensä	820 800,27	976 179,51	703 337,65	976 222,93

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Suunnitelman mukaiset poistot	1 736 077,11	2 039 508,26	927 288,98	1 197 235,53
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	1 736 077,11	2 039 508,26	927 288,98	1 197 235,53

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Vuokratulut	322 473,96	283 396,81	375 383,96	332 156,81
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	2 536 174,20	415 076,22	2 428 992,24	1 674 428,82
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	24 885,64	0,00	24 885,64
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 215 268,35	5 045 500,79	2 215 268,35	5 045 500,80
Yhteensä	5 073 916,51	5 768 859,46	5 019 644,55	7 076 972,07

13. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2015

Konserni

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	742 941,96	7 026,97	-188 462,38	561 506,55
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	638,00	3 057,36	0,00	3 695,36
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	743 579,96	10 084,33	-188 462,38	565 201,91

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

743 579,96 10 084,33 -188 462,38 565 201,91

Pankki

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

	Saamiskohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	742 941,96	7 026,97	-188 462,38	561 506,55
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	638,00	3 057,36	0,00	3 695,36
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	743 579,96	10 084,33	-188 462,38	565 201,91

Muiden rahoitusvarojen arvon alentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyritysosakkeista ja -osuuksista	0,00	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Arvon alentumistappiot yhteensä

743 579,96 10 084,33 -188 462,38 565 201,91

14. Tuloverot

Varsinaisesta toiminnasta ja muusta toiminnasta johtuvat tilikauden tuloverot

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	2 927 104,33	4 513 826,30	2 927 104,33	4 513 826,30
Tuloverot muusta kuin varsinaisesta toiminnasta				
Tuloverot yhteensä	2 927 104,33	4 513 826,30	2 927 104,33	4 513 826,30

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	-2 780 328,80
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	-12 651,26
Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat	9 305,69
Yhteensä	-2 783 674,37

15. Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00

	Konserni		Pankki	
	2015	2014	2015	2014
Muun kuin varsinaisen toiminnan kulut	0,00	0,00	0,00	0,00

16. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	34 062 632,72	25 021 729,83	34 062 632,72	25 021 729,83
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	34 062 632,72	25 021 729,83	34 062 632,72	25 021 729,83
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	56 458 561,63	162 062 436,07	56 458 561,63	162 062 436,07
Muut	90 000 000,00	80 000 000,00	90 000 000,00	80 000 000,00
Yhteensä	146 458 561,63	242 062 436,07	146 458 561,63	242 062 436,07
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	180 521 194,35	267 084 165,90	180 521 194,35	267 084 165,90
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00

17. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain				
Yritykset	604 532 260,44	569 808 548,91	626 294 390,48	593 176 192,47
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	70 115 655,52	70 026 443,83	70 115 655,52	70 026 443,83
Julkisyhteisöt	6 182 576,69	7 330 381,85	6 182 576,69	7 330 381,85
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	26 350 503,44	28 545 701,23	26 350 503,44	28 545 701,23
Kotitaloudet	1 672 877 955,37	1 572 819 705,16	1 672 877 955,37	1 572 819 705,16
Ulkomaat	333 145,70	786 795,41	333 145,70	786 795,41
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-774 178,74	-760 404,20	-774 178,74	-760 404,20
Yhteensä	2 379 617 918,42	2 248 557 172,19	2 401 380 048,46	2 271 924 815,75
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	85 891,27	0,00	85 891,27	0,00

Tase-erään sisältyy luottoja

5 393,83

euroa, joille ei tuloteta korkoa.

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset				
Arvonalentumiset tilikauden alussa	3 173 928,48	3 411 201,71	3 173 928,48	3 411 201,71
Arvonalentumiset tilikauden alussa, sulautunut pankki	49 413,12		49 413,12	
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	541 581,02	633 090,34	541 581,02	633 090,34
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-8 107,58	-101 317,01	-8 107,58	-101 317,01
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-131 806,22	-681 981,54	-131 806,22	-681 981,54
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-358 937,84	-87 065,02	-358 937,84	-87 065,02
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	3 266 070,98	3 173 928,48	3 266 070,98	3 173 928,48

18. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

19. Saamistodistukset

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2015

Konserni

	Keskuspankki- rahoitukseen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00

Pankki

	Keskuspankki- rahoitukseen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	6 826 488,30	6 826 488,30	90 000,00

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2015

Konserni

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30

Pankki

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00
Myytävissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2015

Konserni

	31.12.2015		31.12.2014	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muuta	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 013 800,85
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	19 712 800,85
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	201 117,00	90 000,00	291 117,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	6 535 371,30	0,00	6 535 371,30	19 712 800,85
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 013 800,85

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Pankki

	31.12.2015		31.12.2014	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 013 800,85
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	301 000,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	19 712 800,85
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	201 117,00	90 000,00	291 117,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	6 535 371,30	0,00	6 535 371,30	19 712 800,85
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	6 736 488,30	90 000,00	6 826 488,30	20 013 800,85

Taseeseen sisältyy saamistodistuksia

0,00

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap -sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisien sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisien sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisien sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	265 622 998,50	3 668 001,53	103 131,74
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	265 158 747,35	3 658 844,03	103 131,74
josta rahavirran suojaus	170 000 000,00	3 318 339,04	103 131,74
Muut swap -sopimukset	464 251,15	9 157,50	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 668 001,53	103 131,74

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	135 358 847,35	45 264 151,15	85 000 000,00	0,00	265 622 998,50
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	135 158 747,35	45 000 000,00	85 000 000,00	0,00	265 158 747,35
Muut swap sopimukset	200 100,00	264 151,15	0,00	0,00	464 251,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Ostetut	59 398 354,44	0,00	2 886 029,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	2 886 029,00

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Ostetut	1 806 712,53	22 333 866,48	33 824 878,43	1 432 897,00	59 398 354,44
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	284 990 649,26	3 867 102,38	332,69
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	284 533 898,11	3 865 546,47	0,00
josta rahavirran suojaus	180 000 000,00	3 789 009,44	0,00
Muut swap -sopimukset	456 751,15	1 555,91	332,69
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 867 102,38	332,69

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	164 533 898,11	70 456 751,15	50 000 000,00	0,00	284 990 649,26
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	164 533 898,11	70 000 000,00	50 000 000,00	0,00	284 533 898,11
Muut swap -sopimukset	0,00	456 751,15	0,00	0,00	456 751,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Ostetut	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 173 363,33

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Ostetut	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

Pankki

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	284 990 649,26	3 867 102,38	332,69
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	284 533 898,11	3 865 546,47	0,00
josta rahavirran suojaus	180 000 000,00	3 789 009,44	0,00
Muut swap -sopimukset	456 751,15	1 555,91	332,69
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 867 102,38	332,69

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	164 533 898,11	70 456 751,15	50 000 000,00	0,00	284 990 649,26
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	164 533 898,11	70 000 000,00	50 000 000,00	0,00	284 533 898,11
Muut swap sopimukset	0,00	456 751,15	0,00	0,00	456 751,15
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2014

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Ostetut	55 167 802,32	0,00	3 173 363,33
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	3 173 363,33

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Ostetut	3 421 282,91	25 227 098,90	25 086 523,51	1 432 897,00	55 167 802,32
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisien sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisien sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisien sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on Pohjola Pankki Oyj.

22. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
ATK-menot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	75 733,00	88 716,00	75 733,00	88 716,00
Yhteensä	75 733,00	88 716,00	75 733,00	88 716,00

Osakkuusyrityksistä johtuva konserniliikearvo ja konsernireservi 31.12.2015

Osakkuusyrityksistä johtuvan konserniliikearvon vielä poistamatta oleva määrä

	euroa
	euroa

Osakkuusyrityksistä johtuvan konsernireservin vielä tulouttamatta oleva määrä

Osakkuusyrityksistä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

23. Aineelliset hyödykkeet

31.12.2015

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
3 874 458,96	4 889 602,91	54 750,00
21 093 887,73	29 474 168,99	38 578 000,00
7 524 241,41	7 825 993,38	11 544 675,00
32 492 588,10	42 189 765,28	50 177 425,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
34 131,31	6 414,00	54 750,00
90 610,00	0,00	0,00
34 915 550,78	20 238 441,47	50 122 675,00
35 040 292,09	20 244 855,47	50 177 425,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

24. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

Hankintameno tilikauden alussa, sulautunut pankki

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

- tilikauden sumu-poistot, sulautunut pankki

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa, sulautunut pankki

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa, sulautunut pankki

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	44 603 465,05	40 389 310,98	5 136 889,16
0,00	73 633,97	314 749,37	42 533,93
0,00	979 803,24	1 144 960,26	241 267,98
0,00	-401 826,82	-49 828,72	-66 493,02
0,00	724 920,27	-724 920,27	0,00
-12 983,00	-658 798,06	-1 102 821,63	-548 562,53
0,00	0,00	-18 844,00	-1 528,00
0,00	100 000,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	39 434,94
-53 980,90	-1 074 180,95	-7 281 164,83	-2 557 753,13
0,00	0,00	-195 003,95	-34 484,93
0,00	-3 250 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	170 206,18	0,00
		27 608,89	
0,00	0,00	0,00	0,00
75 733,00	42 189 765,28	32 492 588,10	2 251 304,40

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

Hankintameno tilikauden alussa, sulautunut pankki

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

- tilikauden sumu-poistot, sulautunut pankki

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa, sulautunut pankki

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa, sulautunut pankki

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
142 696,90	21 260 953,75	39 099 185,25	4 187 225,42
0,00	73 633,97	314 749,37	42 533,93
0,00	760 247,34	1 144 960,26	241 267,98
0,00	-126 450,41	-5 000,00	-66 493,02
0,00	724 920,27	-724 920,27	0,00
-12 983,00	-61 590,00	-437 127,00	-477 158,98
0,00	0,00	-18 844,00	-1 528,00
0,00	100 000,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	39 434,94
-53 980,90	-329 608,04	-4 153 858,45	-2 462 787,28
0,00	0,00	-195 003,95	-34 484,93
0,00	-3 250 472,93	-181 664,19	0,00
0,00	1 093 221,52	170 206,18	0,00
		27 608,89	
0,00	0,00	0,00	0,00
75 733,00	20 244 855,47	35 040 292,09	1 468 010,06

25. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Arvopapereiden myyntisaamiset	3 484,50	28 485,00	3 484,50	28 485,00
Maksujenvälityssaamiset	2 897,44	91 372,54	2 897,44	91 372,54
Muut	1 846 312,09	2 383 130,53	1 846 312,09	2 383 130,53
Yhteensä	1 852 694,03	2 502 988,07	1 852 694,03	2 502 988,07

26. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Korot				
Korkosaamiset	5 270 736,81	6 505 964,38	5 270 736,81	6 507 086,41
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	5 270 736,81	6 505 964,38	5 270 736,81	6 507 086,41
Muut				
Muut maksetut ennakomaksut	11 358,17	320 687,90	11 358,17	320 687,90
Muut siirtosaamiset	377 864,64	440 674,84	133 654,00	409 996,51
Yhteensä	389 222,81	761 362,74	145 012,17	730 684,41
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	5 659 959,62	7 267 327,12	5 415 748,98	7 237 770,82

27. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2015

Konserni

Jaksotuseroista

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	
Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	436 147,36
Laskennalliset verovelat	5 249,73
Netto	430 897,63

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat	
Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat	
Laskennalliset verosaamiset	0,00
Laskennalliset verovelat	799 313,36
Netto	-799 313,36

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
	2 309 357,27
691 204,21	20 134 274,87
0,00	-430 897,63
0,00	799 313,36
691 204,21	22 812 047,87

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuihin myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjatuihin laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2015

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
436 147,36	5 249,73	430 897,63
0,00	697 063,80	-697 063,80
436 147,36	702 313,53	-266 166,17

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuihin myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatuihin laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2015

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 291 036,59

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

258 207,32

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

Yhteensä

Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
0,00	0,00	0,00
100 671 374,35	20 134 274,87	80 537 099,48
100 671 374,35	20 134 274,87	80 537 099,48

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

28. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat**Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015	Kirjanpitoarvo 31.12.2014	Nimellisarvo 31.12.2014
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015	Kirjanpitoarvo 31.12.2014	Nimellisarvo 31.12.2014
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

29. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Arvopapereiden ostovelat	3 449,50	330 475,00	3 449,50	330 475,00
Maksujenvälitysvelat	602 755,83	605 204,16	602 755,83	605 204,16
Muut	2 595 251,96	2 084 593,68	2 523 811,13	1 921 369,19
Yhteensä	3 201 457,29	3 020 272,84	3 130 016,46	2 857 048,35

30. Pakolliset varaukset

31.12.2015

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					827 726,00	827 726,00
+ varausten lisäys					49 007,00	49 007,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					0,00	0,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	876 733,00	876 733,00

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					827 726,00	827 726,00
+ varausten lisäys					49 007,00	49 007,00
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset						0,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	876 733,00	876 733,00

31. Siirtovelat ja saadut ennakot**Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Korkovelat	4 177 968,52	5 285 853,51	4 177 968,52	5 285 853,51
Saadut korkoennakot	17 056,37	19 613,40	17 056,37	19 613,40
Yhteensä	4 195 024,89	5 305 466,91	4 195 024,89	5 305 466,91

Muut

Muut saadut ennakomaksut	35 713,59	17 589,92	31 115,41	13 189,92
Muut siirtovelat	13 168 762,49	15 218 255,70	12 942 991,79	15 113 720,51
Yhteensä	13 204 476,08	15 235 845,62	12 974 107,20	15 126 910,43
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	17 399 500,97	20 541 312,53	17 169 132,09	20 432 377,34

32. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2015

	0,00
	0,00
	0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2015**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2015

	0,00
	0,00
	0,00

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2015**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennaikaista takaisinmaksua.

33. Oma pääoma

Konserni

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä	250 058 478,25	134 129 319,04	-1 879 714,26	0,00	382 308 083,04
Osuuspääoma	100 651 507,43	90 802 051,02	-160 559,26	0,00	191 292 999,19
Jäsenosuudet	7 343 327,43	580 171,02	-153 289,26	0,00	7 770 209,19
Tuotto-osuudet	93 233 900,00	90 221 500,00	0,00	13 200,00	183 468 600,00
Lisäosuudet	74 280,00	380,00	-7 270,00	-13 200,00	54 190,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	3 756 013,81	697 369,39	-833 373,00	0,00	3 620 010,20
Vararahasto	300 000,00	531 755,08	0,00		831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 456 013,81	165 614,31	-833 373,00		2 788 255,12
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	0,00	2 555 334,70			2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	145 650 957,01	542 518,24	-885 782,00		145 307 693,25
Tilikauden voitto tai tappio		39 532 045,69	0,00		39 532 045,69
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00				0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	397 965,01	0,00	269 059,55	-18 988,69	147 894,15
Osakkeet ja osuudet	26 841,24	50 853,90	0,00	9 500,00	68 195,14
Muut	3 031 207,56	114 760,41	573 802,14	0,00	2 572 165,83
Rahavirran suojaus	3 789 009,44	0,00	573 802,14	0,00	3 215 207,30
laskennalliset verot	-757 801,88	114 760,41	0,00		-643 041,47
Yhteensä	3 456 013,81	165 614,31	842 861,69	-9 488,69	2 788 255,12

Pankki

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	183 094 137,22	123 548 502,35	-2 140 060,40	0,00	304 502 579,17
Osuuspääoma	100 651 591,52	90 802 051,02	-160 559,26	0,00	191 293 083,28
Jäsenosuudet	7 343 411,52	580 171,02	-153 289,26	0,00	7 770 293,28
Tuotto-osuudet	93 233 900,00	90 221 500,00	0,00	13 200,00	183 468 600,00
Lisäosuudet	74 280,00	380,00	-7 270,00	-13 200,00	54 190,00
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00				0,00
Muut sidotut rahastot	3 756 013,81	697 369,39	-833 373,00	0,00	3 620 010,20
Vararahasto	300 000,00	531 755,08			831 755,08
Käyvän arvon rahasto	3 456 013,81	165 614,31	-833 373,00		2 788 255,12
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	0,00	2 555 334,70			2 555 334,70
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	78 686 531,89	542 518,24	-1 146 128,14		78 082 921,99
Tilikauden voitto tai tappio		28 951 229,00	0,00		28 951 229,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	397 965,01	0,00	269 059,55	-18 988,69	147 894,15
Osakkeet ja osuudet	26 841,24	50 853,90	0,00	9 500,00	68 195,14
Muut	3 031 207,56	114 760,41	573 802,14	0,00	2 572 165,83
Rahavirran suojaus	3 789 009,44	0,00	573 802,14	0,00	3 215 207,30
laskennalliset verot	-757 801,88	114 760,41	0,00		-643 041,47
Yhteensä	3 456 013,81	165 614,31	842 861,69	-9 488,69	2 788 255,12

34. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät**Oma pääoma 31.12.2015**

Sidottu oma pääoma
Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

Konserni	Pankki
194 913 009,40	194 913 093,48
187 395 073,64	109 589 485,69
382 308 083,04	304 502 579,17

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2015

Vapaa oma pääoma
- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

Konserni	Pankki
187 395 073,64	109 589 485,69
80 566 646,89	29 547,41
106 828 426,75	109 559 938,28

35. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2015**Konserni**

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-

todistukset

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
todistukset					
Saamiset luottolaitoksilta	55 521 194,35	55 000 000,00	60 000 000,00	10 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	53 239 350,90	182 555 157,78	796 001 847,81	662 242 368,72	685 579 193,21
Saamistodistukset	201 117,00	6 535 371,30	90 000,00	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	117 767 128,62	90 000 000,00	240 000 000,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 968 142 654,59	100 499 716,19	21 802 835,98	348 830,66	16 874 029,85
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".**Pankki**

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-

todistukset

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamis-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
todistukset					
Saamiset luottolaitoksilta	55 521 194,35	55 000 000,00	60 000 000,00	10 000 000,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	53 239 350,90	182 555 157,78	796 001 847,81	662 242 368,72	707 341 323,25
Saamistodistukset	201 117,00	6 535 371,30	90 000,00	0,00	0,00
Velat luottolaitoksille	117 767 128,62	90 000 000,00	240 000 000,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 968 142 654,59	100 499 716,19	22 430 871,93	348 830,66	16 874 029,85
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

36a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2015

Konserni

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrityksiltä ja velat osakkuusyrityksille
Saamiset luottolaitoksilta	174 161 783,50	6 359 410,85	180 521 194,35	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 379 617 918,42	0,00	2 379 617 918,42	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30	
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	0,00	6 554 030,53	
Muu omaisuus	411 436 050,23	66 496,96	411 502 547,19	
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	0,00	447 767 128,62	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 101 308 656,40	6 359 410,87	2 107 668 067,27	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74	
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	
Muut velat	44 288 728,09	1 011,04	44 289 739,13	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrityksiltä	Osakkuusyrityksiltä
Saamiset luottolaitoksilta	174 161 783,50	6 359 410,85	180 521 194,35		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 401 380 048,46	0,00	2 401 380 048,46	21 762 130,04	
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30		
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	0,00	6 554 030,53		
Muu omaisuus	390 320 135,22	66 496,96	390 386 632,18		
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	0,00	447 767 128,62		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 101 936 692,35	6 359 410,87	2 108 296 103,22	628 035,95	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00		
Muut velat	21 441 036,68	1 011,04	21 442 047,72		

36b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2015

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	3 776 163,12	3 776 163,12	3 776 163,12	3 776 163,12
Saamiset luottolaitoksilta	180 521 194,35	180 521 194,35	180 521 194,35	180 521 194,35
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 379 617 918,42	2 379 617 918,42	2 401 380 048,46	2 401 380 048,46
Saamistodistukset	6 826 488,30	6 826 488,30	6 826 488,30	6 826 488,30
Osakkeet ja osuudet	322 173 653,42	322 173 653,42	322 173 653,42	322 173 653,42
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	339 482,01	339 482,01	339 482,01	339 482,01
Johdannaissopimukset	6 554 030,53	6 554 030,53	6 554 030,53	6 554 030,53
Yhteensä	2 899 808 930,15	2 899 808 930,15	2 921 571 060,19	2 921 571 060,19
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	447 767 128,62	447 767 128,62	447 767 128,62	447 767 128,62
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 107 668 067,27	2 107 668 067,27	2 108 296 103,22	2 108 296 103,22
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	2 989 160,74	2 989 160,74	2 989 160,74	2 989 160,74
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 558 424 356,63	2 558 424 356,63	2 559 052 392,58	2 559 052 392,58

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

Saamistodistukset
Osakkeet ja osuudet
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
0,00	6 826 488,30	0,00	6 826 488,30
654 437,74	0,00	0,00	654 437,74
0,00	3 668 001,53	0,00	3 668 001,53
0,00	2 989 160,74	0,00	2 989 160,74

Pankki

Saamistodistukset
Osakkeet ja osuudet
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
	6 826 488,30		6 826 488,30
654 437,74			654 437,74
	3 668 001,53		3 668 001,53
	2 989 160,74		2 989 160,74

37. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2015**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**Pankki****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	56 310 022,16	56 310 022,16

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä**38. Eläkevastuut**

31.12.2015

Konserni Pankki

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

0,00	0,00
0,00	0,00

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön kautta ja Op-Henkivakuutus Oy:n kautta

39. Leasingvuokra- ja muut vuokravastuut

31.12.2015

Konserni Pankki

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

17 409,84	17 409,84
-----------	-----------

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

52 229,52	52 229,52
-----------	-----------

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

0,00	0,00
------	------

Yhteensä

69 639,36	69 639,36
------------------	------------------

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

40. Taseen ulkopuoliset sitoumukset**Konserni**

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2015	2 467 770,00	0,00	261 558 993,68	264 026 763,68
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
josta luottolupaukset	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01

Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2015	2 467 770,00	0,00	261 558 993,68	264 026 763,68
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
Takaukset ja pantit	0,00	0,00	55 538 137,67	55 538 137,67
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01
josta luottolupaukset	2 467 770,00	0,00	206 020 856,01	208 488 626,01

41. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2015

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2017-2024 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

Koy Tampereen Hämeenkatu 12, tarkistusvastuu

Koy Hämeenkivi, tarkistusvastuu

45 326,14
34 152,96
2 777 893,59
2 857 372,69

42. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2015				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	273	-1	273	-1
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	0	0	0	0
Määräaikainen henkilöstö	39	-4	39	-4
Yhteensä	312	-5	312	-5

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2015

Hallintoneuvoston jäsenet

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

josta toimitusjohtaja Mikko Rosenlundille maksetut palkat ja palkkiot

sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot
	29 510,00	29 510,00
	812 310,00	812 310,00
	446 542,00	446 542,00
	11 833,00	11 833,00

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 800,00 euroa kuukaudessa ja kokouspalkkiota 350,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan kokouspalkkiota myös 350,00 euroa kokoukselta.

Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 2 000,00 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajalle 1 000,00 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Muille jäsenille maksetaan palkkiota 430,00 euroa kuukaudessa sekä kokouspalkkiota 450,00 euroa kokoukselta. Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitustyöskentelystä erillisiä palkkiota tai muita etuisuuksia.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti.

Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 tai 6 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Tampereen Seudun Op liittyi OP-Henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2015 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle:

OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2015 on noin 5,3 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2015 kirjattiin palkkiota yhteensä 621 603 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän osakeperusteinen palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana.

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon osakepalkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP:n ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

OP Osuuskunnan tekemän Pohjolan osakkeiden ostotarjouksen johdosta koko tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP:n liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvitettyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.

Palkkion arvoa jakotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta ja työ- tai toimitusuhteen voimassaoloa koskevia ehtoja

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50,000 euroa tai tätä korkeamman kahden kuukauden kiinteän bruttopalkan. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkiota tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästyminen euroraja ylittyi, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OP:n liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

	Konserni	Pankki
	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2015		
Tilintarkastuksesta	24 892,48	19 932,48
Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen toimeksiannottajien	5 536,80	5 536,80
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	1 045,84	1 045,84
Yhteensä	31 475,12	26 515,12

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2015

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	633 293,07	0,00	111 141,23	522 151,84	295 877,49
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 674 275,23	20 445,27	0,00	1 694 720,50	58 745,77
Yhteensä	2 307 568,30	20 445,27	111 141,23	2 216 872,34	354 623,26

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja kuitenkin siten, että hallintoneuvoston puheenjohtajiston ja hallituksen jäsenten osalta sovelletaan henkilökunnan luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

	Konserni	Pankki
	0,00	0,00
Eläkesitoumukset		
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00
Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset	0,00	0,00
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00

Lähipiiri

	Omistus	Hallinto-henkilöt	Osakkuus-yritys	Muut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä 31.12.	0,00	3 226 781,29	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamistodistukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumistappiot 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.	0,00	359 015,26	0,00	0,00

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuolisot tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisäryitykset).

43. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2015

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäryritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tampereen Hämeenkatu 12	100,00 %	23 009 199,02	-33 228,38
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Hämeenkivi	100,00 %	3 756 976,40	100,99
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Tytäryritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	471 572,02	-387 765,40
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Pankki-Häme	100,00 %	4 906 679,59	17 241,22
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Poutunkulma	100,00 %	442 699,47	9,53
Kotipaikka:	Nokia			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Savion Tontit	100,00 %	219 457,17	-3 226,48
Kotipaikka:	Kerava			
Yrityksen nimi:	Lempäälän Kassatalo Oy	100,00 %	633 864,40	-14 005,31
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Sääksjärven Pankkitalo	100,00 %	390 759,32	4,73
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Peliitti	82,00 %	433 927,46	23,32
Kotipaikka:	Hämeenkyrö			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vehnämyllynkatu 4	52,67 %	764 579,42	27,00
Kotipaikka:	Tampere			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Aleksinvirasto Oy	43,08 %	963 836,11	-189,96
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Lempäälän OP-Center Oy	39,03 %	3 238 035,54	1 075,90
Kotipaikka:	Lempäälä			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Vammalan Nikkelimarkka	27,83 %	4 993 609,10	4,68
Kotipaikka:	Vammala			
Yrityksen nimi:	Ylöjärven Liikekeskus Oy	25,85 %	2 110 358,27	21 810,00
Kotipaikka:	Ylöjärvi			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Keskushervanta	23,28 %	1 583 119,00	0,22
Kotipaikka:	Tampere			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Rientorinne	20,10 %	242 467,95	-319,70
Kotipaikka:	Akaa			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Tahko Twinhills	20,00 %	3 044 393,54	-1 697,16
Kotipaikka:	Nilsjä			

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:	Ei ole.			
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

44. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta

Ei ole.

45. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa.

46. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2015

Jäsenten lukumäärä
Maksamatta olevat osuusmaksut
Irtisanotut jäsenosuusmaksut
Irtisanotut lisäosuusmaksut
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut

89 497
1 429,53
245 920,08
5 390,00
13 672 800,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2015-2016 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

47. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili
Määräaikaais- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset
Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä
Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)
OP-eläkesäästön eläketililtä veloitettujen sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot
Tilikauden aikana säästämisestä maksetut eläkkeet

31.12.2015
179 995,76
0,00
179 995,76
1 933 858,01
3 057,16
0,00

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARNONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS,LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoidtavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoidtavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoidtavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoidtavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	DG	1031000001	1031999999
	MYNTILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoidtavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoidtavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminoidtavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminoidtavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminoidtavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAU	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI,FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1069999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYYNTELASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKKAT, MYYNTELASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001	1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001	1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminoitava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoitava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoitava	LX	1110000001	1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruutustositte	LZ	1112000001	1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001	1113999999
12999	ENTRA	EN	1299900001	1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001	3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001	3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001	3012999999
	TUOTTOTURVA KON/OPHV	ND	3013000001	3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001	3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001	3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001	3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001	3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001	3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001	3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001	3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001	3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001	3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001	3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001	3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001	3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001	3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001	3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001	3028999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001	3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001	3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001	3031999999
	SULKA KON./OPHV	NX	3032000001	3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001	3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001	3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001	3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001	3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001	3037999999
	RESK.SAATAVAL.L/OPHV	OE	3038000001	3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001	3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001	3109999999

PLA-tositelajit

Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000	3205999999
Käyttöom.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999
IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
Palkansaajat	HE	3229000000	3229999999
Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
Toimittajat - hyvät.	KG	3233000000	3233999999
Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999
Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
Kiint.sähkönl.liitt	KS	3239000000	3239999999
Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
Moottoriajon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epä.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus,korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epä.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	QE	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SJJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999 HVRKR0H
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASHEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPM/EUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
671	SETELIKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
990005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
990007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
990001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIIHROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
990009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
990010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
990012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
990013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op:t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002
990021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
990026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
990028	KAPULA PÄIVITT /OKO	GS	9902800001	9902899999
990029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
990030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
990031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
990032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999
990033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
990034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER. SUORIT	IH	9903600001	9903699999
990036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIT	JA	9903700001	9903799999
990037	ELE TAUP VIENNIT	JB	9903800001	9903899999
990038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIT	JC	9903900001	9903999999
990041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
990042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
990044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
990045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
990046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
990047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 ***)
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 ***)
990053	Banksyst päivittäiset	JD	9905300001	9905399999
990054	Banksyst kk/tp-päätös	JE	9905900001	9905999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
990055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	Jl	9905500001	9905599999
990056	TRADING TERMIINIEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)	VX	9905600001	9905699999
990057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
990058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
990060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
990060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
990061	VALUUTTAOTTOLAINAUS /AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
990062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	9906400001	9906499999
990065	BLV TILINP. PYSYVÄ	JN	9906500001	9906599999
990066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	9906700001	9906799999
990068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
990069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYSPALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
990070	SÄILYTYSPALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN (KESÄ.- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/AR.V. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
990077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
990079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SIJOITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900085	KIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
990086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
990087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULIIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUUKSET	RU	9910270001	9910279999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOI JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULLIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
991111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
991112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
991113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
991114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
9900202	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP- RAHASTO	39 IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	40 IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999
683	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIRO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	9940040001	9940049999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940080001	9940089999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999
9940110	LJR-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-VAIHDE PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940116	LJR-KALA PREEMIOI JA ARVOSTUKSET	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-KALA ARVOSTUSTEN PERUUTUS	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR ARVONALENTUMISET	MU	9941200001	9941209999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9940121	LJR ARVONALENTUMISET PERUUTUS	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-VIENNIT	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-VIENNIT	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN KORKOJEN			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

- SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien pääkirja
 *) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.
 Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna
 **) REA-arkistointijärjestelmään
 ***) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.
 Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Tampereella helmikuun 1. päivänä 2016



Jorma Hyrskyluoto



Satu-Eskelinen



Esa Martikkala



Markku Sotara



Heikki Tuokko



Virpi Kaasalainen



Aki Ojakangas



Mikko Rosenlund

Toimitusjohtaja

2. Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Hallintoneuvosto on tänään pidetyssä kokouksessa perehtynyt pankin tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Vuoden 2016 edustajiston kokoukselle hallintoneuvosto toteaa lausuntonaan, että pankkia on hoidettu lain ja säännösten mukaisesti ja että hallintoneuvostolla ei ole Tampereen Seudun Osuuspankin tilinpäätöksen eikä toimintakertomuksen johdosta huomautettavaa. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen esitykseen ylijäämää koskeviksi toimenpiteiksi.

Tampereella helmikuun 1. päivänä 2016

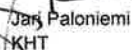

Risto Nuolima
Hallintoneuvoston puheenjohtaja

Tiina Sahamies
Hallintoneuvoston sihteeri**3. Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta**

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampereella helmikuun 2. päivänä 2016

Moore Stephens Rewinet Oy Ab


Jari Paloniemi
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS**Tampereen Seudun Osuuspankin edustajistolle**

Olemme tilintarkastaneet Tampereen Seudun Osuuspankin kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä pankin että konsernin tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä pankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko hallintoneuvosto, hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus pankkia kohtaan, taikka rikkoneet osuuspankkeja koskevaa lainsäädäntöä tai pankin sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin ja pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampere 2.2.2016

Moore Stephens Rewinet Oy Ab

Jari Paloniemi
KHT